

Handlingsprogram för skydd mot olyckor - förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Från 2023

***Brandkåren
Norra Dalarna***

BRANDKÅREN
NORRA DALARNA

Handlingsprogram för skydd mot olyckor – förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Brandkåren Norra Dalarna

Fastställt:

Direktionen Brandkåren Norra Dalarna 2023-06-08

Diarienummer: 2023-000131

Innehåll

1	Inledning.....	6
1.1	Bakgrund.....	6
1.2	Uppdrag	6
1.3	Förkortningar som används i dokumentet.....	7
2	Beskrivning av medlemskommunerna.....	8
2.1	Övergripande om kommunerna i förbundet.....	8
2.2	Leksands kommun.....	10
2.3	Mora kommun	11
2.4	Orsa kommun	12
2.5	Vansbro kommun	13
2.6	Älvdalens kommun	14
3	Styrning av skydd mot olyckor	16
4	Risker i förbundet	17
4.1	Övergripande risker.....	17
4.1.1	Demografi.....	17
4.1.2	Transportleder.....	17
4.1.3	Farlig verksamhet.....	18
4.1.4	Bebyggelse, samlingslokaler, industrier och samhällsviktig verksamhet	18
4.1.5	Dammhaveri	19
4.1.6	Potentiellt större olyckor.....	21
4.1.7	Övriga risker	21
4.1.8	Övergripande insatsstatistik.....	22
4.2	Brand i byggnad.....	24
4.3	Brand utomhus	27
4.3.1	Brand i skog och mark.....	28
4.4	Trafikolycka.....	29
4.5	Olycka med farliga ämnen.....	30
4.6	Naturolycka.....	31
4.7	Drunkning	32
4.8	Nödställd person	33
5	Värdering	34
6	Mål	37
7	Förebyggande – förmåga och verksamhet.....	39
7.1	Tillsyn.....	39

7.2	Stöd till den enskilde	40
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll	40
7.4	Övriga förebyggande åtgärder	41
7.4.1	Tillstånd LBE	41
7.4.2	Plan- och byggärenden	41
7.4.3	Stöd till andra myndigheter	42
7.4.4	Eldningsförbud utomhus	42
7.4.5	Samverkan	42
7.4.6	Älvgrupp	42
7.4.7	Utbildning	43
8	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet	44
8.1	Övergripande	44
8.1.1	Tillgång till egna resurser	44
8.1.2	Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner	46
8.1.3	Alarmering av Brandkåren	46
8.1.4	Brandvattenförsörjning	46
8.1.5	Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av förbundet, inklusive larmhanteringen	47
8.1.6	Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsande åtgärder	57
8.1.7	Samverkan med andra aktörer	57
8.1.8	Varning och information till allmänheten	57
8.2	Beskrivning per olyckstyp	59
8.2.1	Brand i byggnad	59
8.2.2	Brand utomhus	60
8.2.3	Trafikolycka	60
8.2.4	Olycka med farliga ämnen	61
8.2.5	Naturolycka	61
8.2.6	Drunkning	63
8.2.7	Nödställd person	64
8.3	Ledning i räddningstjänsten	65
8.3.1	Övergripande ledning	65
8.3.2	Skadeplatsnära ledning	65
8.3.3	Räddningschefens ansvar och roll i RRB	66
8.3.4	Ansvarsfördelning mellan den övergripande ledningen och den skadeplatsnära ledningen	66
8.3.5	Ledningsnivåer inom RRB	67
8.3.6	Tillgång till skadeplatsnära ledning inom Brandkåren Norra Dalarna	67

BRANDKÅREN
NORRA DALARNA

8.4	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	67
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap	69
9	Uppföljning, utvärdering och lärande	70
9.1	Uppföljning av verksamheten	70
9.2	Olycksundersökning enligt LSO	70
BILAGA A: Dokumentförteckning		72
BILAGA B: Beskrivning av samråd		73

1 Inledning

Följande dokument utgör Brandkåren Norra Dalarnas (BRAND) gemensamma handlingsprogram för förebyggande verksamhet och för räddningstjänst enligt 3 kap. 3§ och 3 kap 8§ enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Ingående medlemskommuner är Leksand, Mora kommun, Orsa, Vansbro och Älvdalen. BRANDs handlingsprogram, som anger hur räddningstjänst samt det förebyggande arbetet enligt LSO ska bedrivas inom kommunerna.

1.1 BAKGRUND

LSO är en målstyrd lagstiftning med syftet att kommunalförbundet, BRAND skall planera och organisera verksamheten så att räddningsinsatser kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. En övergripande inriktning finns att färre människor ska omkomma eller skadas till följd av brand eller andra olyckor. Skador på egendom och miljö ska också minska, detta finns angivet i 1 kap. 3 och 3a§§ LSO.

Som underlag till detta handlingsprogram har en riskanalys¹ tagits fram år 2019 där riskbilden för förbundets område har analyserats med avseende på risker som kan leda till räddningsinsatser enligt 1 kap. 2 § LSO. Riskanalysen är baserad på BRANDs insatser och studerats mer ingående.

1.2 UPPDRAG

BRANDs ansvarar för att upprätthålla en gemensam organisation för räddningstjänst och andra uppgifter. Med detta avses det kommunala ansvar som följer av LSO, vilket innefattar 3 kap, 5 kap, 6 kap. 10§ 1 st., 8 kap. 2§. Undantaget som följer nedan, är det som respektive ingående förbundsmedlem fortsatt ska ha ansvar för:

1. Samordna olycksförebyggande verksamhet i kommunen (1 kap. 6§ LSO)
2. Verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 kap. 1§)
3. När kommunen är att betrakta som enskild (kap 2).

Utöver detta skall BRAND ansvara för medlemmarnas skyldigheter enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

---

¹ Riskanalys Brandkåren Norra Dalarna 2019–2022, dnr 2019/00062

1.3 FÖRKORTNINGAR SOM ANVÄNDS I DOKUMNETET

BM	Brandman
BRAND	Brandkåren Norra Dalarna
DC	Distriktschef
FBC	Förebyggandechef
FBE	Förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor
FIB	Första insatsbefäl
FIP	Första insatsperson
FSO	Förordning (2003:778) om skydd mot olyckor
GRIB	Grundutbildning för räddningspersonal i beredskap (6 veckor)
GL	Gruppledare
IL	Insatsledare
LBE	Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
LLB	Larm och ledningsbefäl
LSO	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
OPC	Operativ chef
RAKEL	Digitalt radiokommunikationssystem som anv. för aktörer inom bl.a. säkerhet
RIL	Regional insatsledare
RL	Räddningsledare, befäl som leder räddningsinsats på delegation från räddningschef
RRB	Räddningsregion Bergslagen
RUB	Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer
RUHB	Räddningstjänst under höjd beredskap
RVR	Restvärdesräddning
SA	Stationsansvarig
SKR	Sveriges kommuner och regioner
SL	Styrkeledare
SMO	Skydd mot olyckor. Tvåårig eftergymnasial utbildning för heltidsbrandmän
VRC	Vakthavande räddningschef
VB	Vakthavande befäl
UAS	Unmanned aircraft system

2 Beskrivning av medlemskommunerna

2.1 ÖVERGRIPANDE OM KOMMUNERNA I FÖRBUNDET

BRAND består av fem medlemskommuner med en sammanlagd geografisk yta om cirka 15 121 km² med ungefär 57 000 invånare. Älvdalens kommun är störst till ytan, följt av Mora, Orsa, Vansbro och Leksand. Fördelat på ytan ger det en befolkningstäthet på ca 3,77 invånare/km², rikssnittet är 25,7 invånare/km².² Vilket innebär att förbundet är att betrakta som glesbefolkat.

Inom förbundet finns Siljan, Orsasjön samt även Västerdalaälven, Österdalaälven samt ett flertal reglerade dammar. En av Sveriges största dammar, Trängseldammen finns beläget inom förbundets område. Turistnäringen är viktig inom hela förbundets geografiska område, Älvdalen, Orsa och Leksands kommun definieras enligt SKR kommundefinition som glesbygd med besöksnäring. De största privata arbetsgivarna är Clas Ohlsson i Leksand som har sitt huvudkontor och centrallager beläget i kommunen. FM Mattsson är Mora kommuns största privata arbetsgivare, i Orsa kommun är Siljan Schakt Entreprenad AB största privata arbetsgivare, i Vansbro är det Lyko som har sitt huvudkontor och centrallager i Vansbro. I Älvdalen är Stiftelsen Idre Fjäll den största privata arbetsgivaren.³

Tabell 1 Yta, invånarantal, andel boende i tätort, befolkningstäthet och kommungrupp förrespektive kommun inom BRAND.

	Leksands kommun	Mora kommun	Orsa kommun	Vansbro kommun	Älvdalens kommun
Yta [km ²]	1412	3112	1797	1657	7143
Befolkning ⁴	16 012	20 670	6918	6776	7042
Andel boende i tätort	81,2%	87%	87,6%	70,8%	68,1%
Befolkningstäthet [antal/ km ²]	11,34	6,62	3,85	4,09	0,99
Kommungrupp ⁵	C9	C8	C9	C8	C9

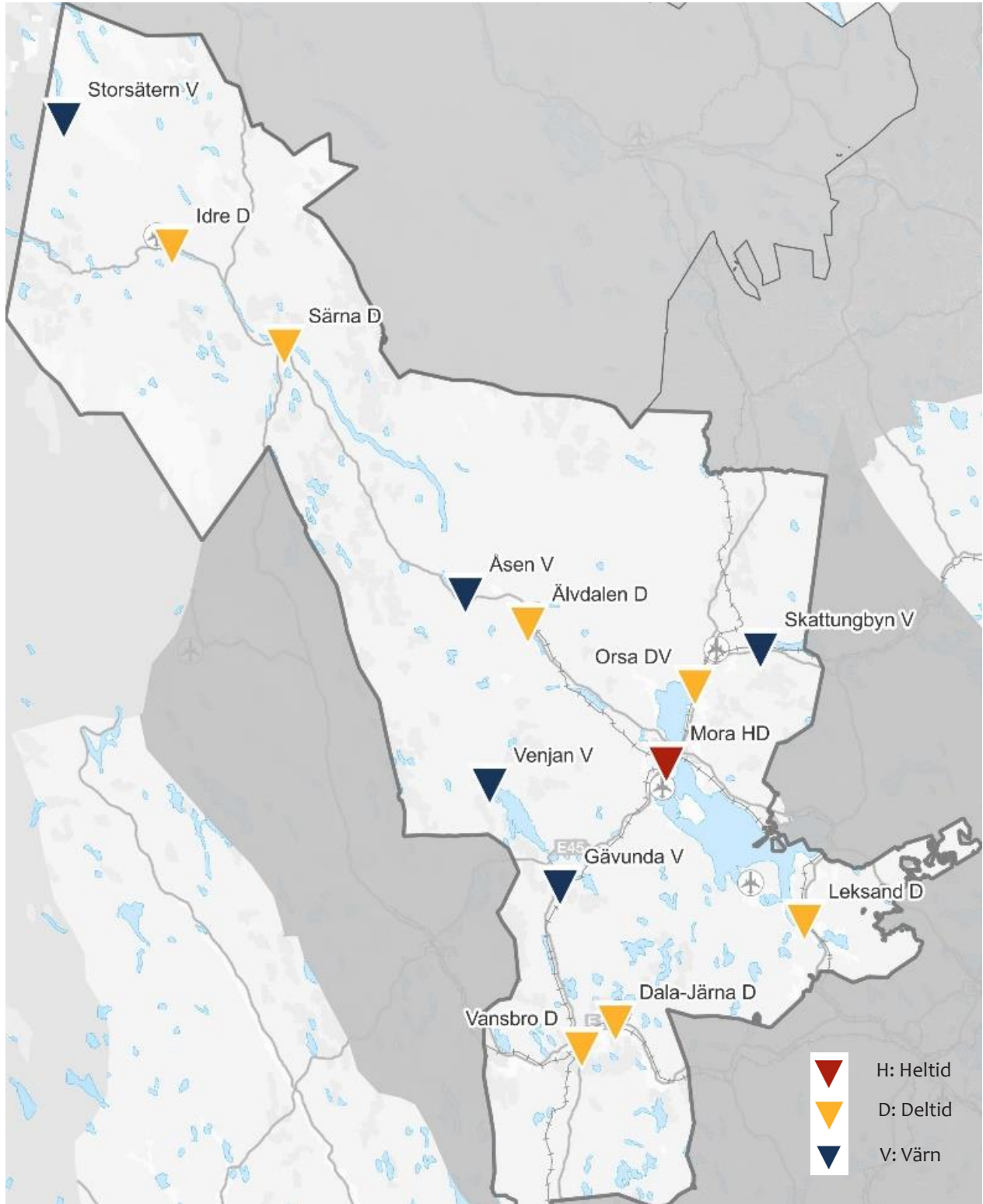
² SCB befolkningstäthet i Sverige, <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/befolkningstathet-i-sverige/> hämtad 2022-07-29

³ Ekonomifakta.se, Största privata arbetsgivare (Hämtat 2023-01-24).

⁴ SCB befolkning år 2021.

⁵ SKR Kommungruppsdelning

Figur 1 Brandkåren Norra Dalarnas geografiska område och räddningsstyrkor.

2.2 LEKSANDS KOMMUN

I Leksands kommun bodde 16 012 personer, varav i centralorten bodde 2020-12-31 6402 personer.⁶ Leksands kommun karaktäriseras av ett 90-tal byar. Ett tiotal byar har utvecklats till tätorter. Leksands kommun tillhör kommungruppskod C9 vilket innebär landsbygdskommun med besöksnäring.

Areal	Kommuntyp SKR
1412 km ²	C9
Tätorter ⁷	Invånarantal ⁸
Leksand	6402
Insjön	2086
Siljansnäs	1293
Tällberg	867
Häradsbygden	694
Västanvik	513
Kommunen	16 012

Turism

Leksands kommun är ett populärt turistmål. Enligt Tillväxtverkets statistik för 2021 hade Leksands kommun totalt 300 739 gästnätter under 2021, i denna statistik räknas hotell, stugbyar, vandrarhem, kommersiellt förmedlade privata stugor och lägenheter samt campingplatser i Sverige.⁹ Leksands kommun uppskattar antalet övernattningar i fritidshus och hos släkt och vänner till ca 500 000. Detta innebär att invånarantalet i kommunen ungefär tredubblas sommardid.¹⁰

Geografi

Leksands kommun är beläget vid sjön Siljan (Sveriges sjunde största sjö) södra delar där ca en tredjedel av Siljan är beläget inom kommunen. Omkring 90% av landarealen består av skogsmark med spridda sjöar och vattendrag. Österdalaälven rinner söderut genom kommunen. Riksväg 70 som är en väl trafikerad riksväg passerar genom kommunen, likaså riksväg 69 korsar kommunen. Järnvägen, Dalabanan går genom kommunen. Siljansnäs flygfält är väl använt och finns i kommunen. Leksands kommun gränsar till Vansbro kommun, Gagnefs kommun, Rättviks kommun, Falu kommun och Mora kommun.

Demografi och bostadsbestånd

Leksand kommuns befolkning har under 2021 ökat med 211 personer.¹¹ Medelåldern i Leksands kommun för år 2021 var 46,6 år, att jämföra med riksnittet på 41,6 år. Bostadsbeståndet i Leksands kommun år 2021 domineras av småhus. Enligt SCB fanns det 2021 5575 småhus, 1864 lägenheter i flerbostadshus, 173 övriga hus, 516 specialbostäder, totalt 8128 bostäder och utöver detta finns 4045 fritidshus.¹²

Utvecklingsplaner

⁶ SCB (Hämtad 2023-01-13)

⁷ SCB, Tätorter 2020, befolkning per tätort 2020-12-31. (Hämtad 2022-08-22)
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter/pong/tabell-och-diagram/statistiska-tatorter-2020-befolkning-landareal-befolkningstathet-per-tatort/>

⁸ SCB 2021-12-31

⁹ Tillväxtverket, inkvarteringsstatistik (Hämtad 2023-01-16).

¹⁰ <https://www.leksand.se/globalassets/medborgare-extern/kommun-och-politik/regler-och-styrning/energi-och-klimatplan-pdf.pdf> (Hämtad 2022-08-22).

¹¹ SCB (Hämtad 2023-01-17)

¹² SCB (Hämtad 2023-01-12)

I kommunens bostadsförsörjningsplan har kommunen som mål att vara 18 000 invånare år 2025. Vilket innebär en snittökning på 370 invånare per år från och med 2020 till 2025 vilket är ett betydligt större antal än vad SCB angett i sina prognoser. Målsättningen är genom nya detaljplaner för åren 2021–2025 möjliggöra för cirka 400 lägenheter i flerfamiljshus, 355 tomter för småhus.

2.3 MORA KOMMUN

I Mora kommun bodde 20 670 personer, varav i tätorten bodde 2020-12-31 12 854 personer.¹³

Ett tiotal byar har utvecklats till tätorter. Mora kommun tillhör kommungrupp C8, vilket innebär att det är en Landsbygdskommun med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten och ett lågt pendlingsmönster (mindre än 30%).

Areal	Kommuntyp SKR
3112 km ²	C8
Tätorter ¹⁴	Invånarantal ¹⁵
Mora	12 854
Sollerön	894
Våmhus	815
Nusnäs	778
Selja	555
Bonäs	376
Kommunen	20 670

Turism

Det totala antalet gästnätter i Mora kommun år 2021 var 326 122 gästnätter för svenska och utländska turister.¹⁶ Enligt Mora kommun var det för pandemiåret 2020 ca. 600 000 gästnätter utöver detta i icke kommersiella boendeformer i form av fritidshus samt besökare hos släkt och vänner. Mora är den kommun kring Siljansområdet som påverkas mest av genomfartsresenärer eftersom många resenärer passerar Mora och reser vidare till Sälen, Idre och andra resmål.¹⁷

Geografi

Mora kommun är beläget vid Siljan. Mora centrum ligger mellan sjöarna Siljan och Orsasjön, vid denna plats flyter Oreälven och Österdalaälven ihop till ett gemensamt utlopp i Siljan. Europaväg 45 passerar genom Mora kommun från norr till söder samt passerar genom centralorten. Likaså Riksväg 70 går genom Mora kommun från öst till väst. Mora är en gammal järnvägsknut där Inlandsbanan korsar Dalabanan/Älvdalsbanan. Mora-Siljan Flygplats finns beläget i utkanten av Mora centrum. Mora kommun gränsar till Leksands kommun, Orsa kommun, Vansbro kommun, Älvdalens kommun, Rättviks kommun och Malung-Sälens kommun.

Demografi och bostadsbestånd

¹³ SCB (Hämtad 2023-01-13).

¹⁴ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter/pong/tabell-och-diagram/statistiska-tatorter-2020-befolkning-landareal-befolkningstathet-per-tatort/> (Hämtad 2022-09-20)

¹⁵ SCB 2021-12-31

¹⁶ Tillväxtverket, inkvarteringsstatistik (Hämtad 2023-01-16).

¹⁷ <https://morakommun.se/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/2021-06-28-obetydligt-minskad-turistomsattning-i-mora-kommun-2020.html> (Hämtad 2022-09-20)

Mora kommuns befolkning har under 2021 ökat med 178 personer.¹⁸ Medelåldern i Mora kommun var för år 2021 45,7 år (41,6 år var rikssnittet för år 2021). Bostadsbeståndet i Mora kommun för år 2021 domineras av småhus. Enligt SCB fanns det 2021 7118 småhus, 2640 lägenheter i flerbostadshus, 285 övriga hus, 641 specialbostäder, totalt 10 689 bostäder och utöver detta finns 4868 fritidshus.

Utvecklingsplaner

Enligt Mora kommuns bostadsförsörjningsplan planerar kommunen för att antalet invånare skall öka till 22 000 invånare år 2030. I den fördjupade översiktsplanen för Mora kommun föreslås att förtätningar i första hand ska ske i attraktiva centrala Mora såsom exempelvis på Tingsnäs men även i områden runt centrala Mora såsom exempelvis i Noret norra, norra Kråkberg, Sandängarna och Canadaområdet.¹⁹

2.4 ORSA KOMMUN

I Orsa kommun bodde 6918 personer, varav i tätorten bodde 2020-12-31 5668 personer.²⁰ Orsa kommun tillhör kommungruppskod C9 vilket innebär landsbygds kommun med besöksnäring.

Areal	Kommuntyp SKR
1797 km ²	C9
Tätorter ²¹	Invånarantal ²²
Orsa	5668
Skattungbyn	354
Kommunen	6918

Turism

Enligt Tillväxtverkets turismstatistik har Orsa kommun under 2021 haft 184 863 gästnätter, i denna statistik räknas hotell, stugbyar, vandrarhem, kommersiellt förmedlade privata stugor och lägenheter samt campingplatser i Sverige.

Geografi

Orsa kommun är beläget vid Orsasjön, Europaväg 45 passerar genom Orsa kommun och väg 296 mot Furudal utgör en viktig länk för transport av gods. Inlandsbanans oelektrifierade järnväg löper genom kommunen. Orsa kommun gränsar till Mora kommun, Rättviks kommun och Ljusdals kommun.

Demografi och bostadsbestånd

Orsa kommuns befolkning har under 2021 ökat med 41 personer.²³ Medelåldern i Orsa kommun var för år 2021 46,4 år (41,6 år var rikssnittet för år 2021). Bostadsbeståndet i Orsa kommun dominerades 2021 av småhus. Enligt SCB fanns det 2021 2556 småhus, 1018 lägenheter i flerbostadshus, 34 övriga hus, 171 specialbostäder, totalt 3779 bostäder och utöver detta finns 1718 fritidshus.

Utvecklingsplaner

---

¹⁸ SCB (Hämtad 2023-01-13).

¹⁹ https://morakommun.se/download/18.166aa05167c62dff5d52b23/1548921560968/Bostadsf%C3%B6rs%C3%B6rjningsprogram_2017-2022.pdf (Hämtad 2023-01-13).

²⁰ SCB (Hämtad 2023-01-16).

²¹ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter/pong/tabell-och-diagram/statistiska-tatorter-2020-befolkning-landareal-befolkningstathet-per-tatort/> (Hämtad 2022-09-20)

²² SCB 2021-12-31

²³ SCB (Hämtad 2023-01-13).

Inom turistanläggningen Grönklitt planeras och genomförs en expansion som innebär att en ny centrumanläggning och ett större hotellkomplex ska byggas. Antalet bäddar inom området förväntas enligt nu gällande planläggning att bli mer än de 7000 som fanns angivna i riskanalysen.²⁴ Positivt planbesked för utökning av 70–110 småhus och flerbostadshus på fastigheten Hansjö (135:68) på område 1, 2 och 3 på samma fastighet har lämnats in under slutet av 2022. I kommunens översiktsplan planeras under 2020–2030 för en förtätning inom Orsa centrum så att man bygger ut med ca. 50 lägenheter. Det planeras även för utbyggnad av ca 50 tomter i Orsa och de närliggande byarna söderut mot Mora.²⁵

2.5 VANSBRO KOMMUN

I Vansbro kommun bodde 6776 personer, varav i tätorten Vansbro bodde 2113 personer.²⁶ Vansbro kommun tillhör kommungruppskod C8, vilket innebär att det är en Landsbygdskommun med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten och ett lågt pendlingsmönster (mindre än 30%).

Areal	Kommuntyp SKR
1657 km ²	C8
Tätorter ²⁷	Invånarantal ²⁸
Vansbro	1701
Järna	1624
Äppelbo	487
Heden och Skansbacken	347
Skålö	242
Kommunen	6776

Turism

Enligt Tillväxtverkets turismstatistik har Vansbro kommun under 2021 haft 34 685 gästnätter, i denna statistik räknas hotell, stugbyar, vandrarhem, kommersiellt förmedlade privata stugor och lägenheter samt campingplatser i Sverige.

Geografi

Genom Vansbro kommun löper Västerdalaälven, Europaväg 16 går från väst till öst genom kommunen samt att Riksväg 26 går från norr till söder genom kommunen. Västerdalsbanan som är oelektrifierad löper genom Vansbro kommun, idag trafikeras endast sträckan från Vansbro till Malungsfors i Malungs kommun.²⁹ Dala-Järna flygfält finns beläget öster om Vansbro och är en aktiv och stor arrangör av flygtävlingar och flyguppvisningar. Vansbro kommun gränsar till Malung-Sälens kommun, Leksands kommun, Mora kommun, Gagnefs kommun, Ludvika kommun samt till Filipstads kommun.

Demografi och bostadsbestånd

---

²⁴ Riskanalys, BRAND <https://wbrand.se/download/18.5d234d2c16f1a7f796f6cf29/1579162702223/Riskanalys%20BRAND%202019.pdf>

²⁵ Orsa kommun, översiktsplan (Hämtad 2022-01-16).

https://orsa.se/download/18.1147a170f3a138392b97e/1585580408628/Orsa_%C3%96P_Lk_LST_KF_l%C3%A5gupppl%C3%B6st.pdf

²⁶ SCB (Hämtad 2023-01-16)

²⁷ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter/pong/tabell-och-diagram/statistiska-tatorter-2020-befolkning-landareal-befolkningstathet-per-tatort/> (Hämtad 2022-09-20)

²⁸ SCB 2021-12-31

²⁹ Vansbro kommun översiktsplan

https://www.vansbro.se/download/18.34d9e96416970a52c2a42ff/1552469991968/oversiktsplan_vansbro_kommun.pdf

Vansbro kommuns befolkning har under 2021 minskat med 25 personer.³⁰ Medelåldern i Vansbro kommun var för år 2021 45,8 år (41,6 år var rikssnittet för år 2021). Bostadsbeståndet i Vansbro kommun år 2021 domineras av småhus. Enligt SCB fanns det 2021 2619 småhus, 782 lägenheter i flerbostadshus, 50 övriga hus och 143 specialbostäder, totalt 3594 bostäder och utöver detta finns 1913 fritidshus.

Utvecklingsplaner

I Vansbro kommun planeras detaljplaner främst för bostäder, skola och förskola inom centrala Vansbro, gällande bostäder så handlar det om en nybyggnation av 50–150 centralt placerade lägenheter.³¹

2.6 ÄLVDALENS KOMMUN

I Älvdalens kommun bodde 7042 personer, varav i Älvdalens tätort bodde 1912 personer.³² Älvdalens kommun tillhör kommungruppskod C9 vilket innebär landsbygdskommun med besöksnäring.

Areal	Kommuntyp SKR
7143 km ²	C9
Tätorter ³³	Invånarantal ³⁴
Älvdalen	1912
Rot	715
Särna	684
Idre	647
Västermyckeläng	384
Kommunen	7042

Turism

I nordvästra delarna av Älvdalens kommun finns fjälltrakter med stora turistanläggningar medan övriga kommunen i huvudsak består av vidsträckta skogsområden. Enligt Tillväxtverkets turismstatistik har Älvdalens kommun under 2021 haft 372 442 gästnätter, i denna statistik räknas hotell, stugbyar, vandrarhem, kommersiellt förmedlade privata stugor och lägenheter samt campingplatser i Sverige.

Geografi

Genom Älvdalens kommun löper Österdalaälven. Riksväg 70 går från väst till öst. Älvdalsbanan går från Mora till Märback i Älvdalens kommun. Denna järnvägssträcka är oelektrifierad. Idre flygplats nyttjas i dagsläget endast sporadiskt men Älvdalens kommun ser positivt på en utveckling av flygplatsen. Länsvägarna 311, 1024 samt 1058 är viktiga transportleder i kommunen. Älvdalens kommun gränsar till Mora kommun, Malung-Sälens kommun, Härjedalens kommun samt har gräns mot Norge.

Demografi och bostadsbestånd

Älvdalens kommuns befolkning har under 2021 ökat med 9 personer.³⁵ Medelåldern i Älvdalens kommun var för år 2021 46,7 år (41,6 år var rikssnittet för år 2021). Bostadsbeståndet i Älvdalens kommun år 2021 domineras av fritidshus. Enligt SCB fanns det 2021 3019 småhus, 486 lägenheter i flerbostadshus, 83 övriga

³⁰ SCB (Hämtat 2023-01-17).

³¹ Intervju Per-Erik Nilsson 2023-01-17, Samhällsutveckling, Vansbro kommun.

³² SCB (Hämtad 2023-01-16)

³³ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter/pong/tabell-och-diagram/statistiska-tatorter-2020-befolkning-landareal-befolkningstathet-per-tatort/> (Hämtad 2022-09-20)

³⁴ SCB 2021-12-31

³⁵ SCB (Hämtad 2023-01-17).

hus och 130 specialbostäder, totalt 3718 bostäder och därutöver 5193 fritidshus.

Utvecklingsplaner

Besöksnäringen i området har kraftigt utvecklats det senaste århundradet, Idre och Fjätervålens anläggningar lockar många turister varje år, liksom Grövelsjön och Gördalen. Enligt uppgifter kan det vistas ungefär 30 000–35 000 turister inom Särna-Idre området vilket är anmärkningsvärt i jämförelse med de 647 bofasta i Idre respektive 684 bofasta i Särna. Utanför bebyggelsekärnorna i Älvdalen, Idre och Särna föreslås utvecklingsområden i Evertsberg, Nornäs, Fjätervålen, Gördalen, Sågliden/Storsättern, mellan Idre tätort och Idres fjällanläggningar samt ett utvecklingsstråk från byn Åsen genom Älvdalens tätort till kommungränsen mot Mora kommun.³⁶

Enligt Idre fjälls utvecklingsplaner fram till år 2037 ska nya satsningar på nedfarter, liftar och skidspår göras. Utöver detta ska boendeområden rustas upp och förtätas så att det ska finnas upp till 21 000 bäddar i området som byggs ut etappvis. Byggnationerna innefattar både nya hotell, flerbostadshus och småhus.³⁷ Idre Himmelfjäll växer mycket snabbt, under 2022 fanns det 3000 tillgängliga bäddar i området. Planerna är även att bygga ut med ytterligare 3300 bäddar med byggstart tidigast under 2023. Planer på utveckling av centrumbyggnader, restauranger med mera inom området finns redan.³⁸

Fjätervålens skidområde, norr om Idre utvecklas och enligt föreslagen detaljplan så ska området utvecklas och förtätas. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för ny och blandad bebyggelse för olika sorters boenden, centrumanläggning med hotell, toppstuga och utökad service till skidanläggningens besökare. Planen möjliggör flerfamiljshus och stugor i en varierad bebyggelsestruktur med en tät centrumdel och glesare mot ytterområdena. Planen syftar även till att utveckla skidområdet för besökande och nuvarande fritidsboenden med nya nedfarter, ny liftstation, förbättring av ski in/ski out möjligheter, längdspår, skoterleder och besöksparkering. Inom planområdet beräknas ca 1600 nya boenden tillkomma utöver nuvarande ca 280 fritidsboenden.

---

³⁶ Översiktsplan Älvdalens kommun

[https://www.aldalen.se/download/18.11bce16716e44cbee162536/1575019257572/%C3%96oversiktsplan%20%C3%84lvdalen%202019%20-%20Laga%20kraft%20\(Komprimerad\).pdf](https://www.aldalen.se/download/18.11bce16716e44cbee162536/1575019257572/%C3%96oversiktsplan%20%C3%84lvdalen%202019%20-%20Laga%20kraft%20(Komprimerad).pdf)

³⁷ https://www.idrefjall.se/globalassets/bilder/idre-fjall/idre-fjall-2037/if2037_enframtidnarmarenaturen-1.0.pdf

³⁸ <https://www.idrehimmelfjall.se/investeringar-2023-2026/>

3 Styrning av skydd mot olyckor

Detta handlingsprogram utgör den första upplagan, gäller från år 2023 och gäller tills vidare eller tills att det ersätts av ett nytt. Eventuell revisionshistorik kommer att framgå i detta avsnitt. Handlingsprogrammet ska uppdateras vid större förändringar så att det beskriver nuläget inom området skydd mot olyckor inom BRAND:s geografiska ansvarsområde.

BRAND är ett kommunalförbund med en direktion som väljs för fyra år i taget, från den 1 januari året efter det att val till kommunfullmäktige har ägt rum i hela landet. Aktuellt handlingsprogram är antaget av förbundets direktion 2023-06-08 och därefter ska handlingsprogrammet antas av respektive medlemskommuns kommunfullmäktige. I förbundsordningen framgår det att ändamålet med kommunalförbundet är att svara för medlemskommunernas skyldigheter och befogenheter vad gäller räddningstjänst enligt LSO, skyldigheter och befogenheter enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, LBE, och annan därtill direkt relaterad verksamhet.

Det framgår följande av förbundsordningen:

Kommunalförbundet **ansvarar för**

- att i förbundsmedlemmarnas ställe fullfölja de skyldigheter som åvilar kommunerna enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor samt enligt Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor med undantag a) att samordna olycksförebyggande verksamhet i kommunen (Lag om skydd mot olyckor, 1 kap §6) b) att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (Lag om skydd mot olyckor, 3 kap §1) c) när kommunen är att betrakta som enskild (kap 2)
- att svara för uppgifter enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor med tillhörande Förordning (2010:1075) som åvilar var och en av kommunerna i förbundet med undantag av a) skyldigheter som åvilar kommunen i egenskap av verksamhetsutövare.
- att lämna förslag till beslut till medlemskommunerna gällande taxor
- att i förbundsmedlemmarnas ställe fullfölja de skyldigheter som åvilar kommunerna avseende information till allmänheten (högre kravnivån) samt kommunens plan för räddningsinsatser enligt Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen)

Kommunalförbundet **biträder** kommunerna i följande verksamhetsområden:

- Kommunernas plan och byggverksamhet enligt plan- och bygglagen (1987:10). Kommunalförbundet biträder kommunerna i kommunernas planprocess genom att tidigt medverka i planfrågor samt utgör remissinstans i planfrågor. Kommunalförbundet biträder även kommunerna i kommunernas byggprocess främst i form av byggsamråd och granskning av brandskyddsdocumentation.
- Biträder vid kommunal riskanalys och handlingsprogram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.
- Remissinstans vid alkoholtillstånd, fyrverkerier, tillfälliga evenemang.
- Deltar i medlemskommunernas POSOM-verksamhet.
- Deltar i medlemskommunernas olycksförebyggande arbete.
- Deltar i medlemskommunernas krisberedskapsförberedelser ex övningar.
- Ingå i kommunernas organisation för tjänsteperson i beredskap.

Ansvar för att förebygga trafikolyckor, drunkning, naturolyckor samt utsläpp av farliga ämnen åligger inte BRAND. Det är i stället berörd förvaltning hos respektive medlemskommun som ansvarar för detta. Likaså ansvarar respektive kommun för brandvattenförsörjning utifrån de behov som beskrivits av BRAND.

4 Risker i förbundet

I detta kapitel redogörs övergripande för den riskbild som finns inom BRANDs geografiska ansvarsområde. Informationen grundas främst på den riskanalys från 2019 som BRAND tog fram men med reviderad insatsstatistik från 2012–2021. I riskanalysen identifierades översiktligt vilka risker i kommunalförbundet som kan föranleda en räddningsinsats enligt 1 kap. 2§ LSO.

4.1 ÖVERGRIPANDE RISKER

I förbundet finns ett antal anläggningar som enligt 2 kap. 4 § LSO klassas som farlig verksamhet. Det vill säga att verksamheten innebär fara för att en olycka vid anläggningen ska orsaka allvarliga skador på människor och miljön. På dessa verksamheter ställs mer långtgående krav på verksamhetens skyldighet att förebygga olyckor. Vissa av dessa omfattas också av Seveso-lagstiftningen, den lägre kravnivån.

4.1.1 DEMOGRAFI

Kommunerna i förbundet har i stor utsträckning liknande demografi. Kommunerna i förbundet har en förhållandevis hög andel äldre befolkning jämfört med snittet i hela riket, personer i åldrarna 65–79 är överrepresenterade inom samtliga kommuner i förbundet. Äldre personer över 65 år är också överrepresenterade i den nationella dödsbrandsstatistiken.

Ingen förändring av detta kan förväntas ske under kommande år, anledningen till åldersfördelningen är de stora barnkullarna under 1940- och 1950-talet. I Mora, Orsa, Vansbro och Leksands kommun förväntas det totala invånarantalet öka fram till 2030, i Älvdalens kommun spår man dock en minskning av antalet invånare. Inom förbundets kommuner bor knappt hälften av befolkningen i centralorterna Leksand, Mora, Orsa, Vansbro och Älvdalen. I kommunerna Älvdalen, Vansbro och Leksand bor dock en stor andel av befolkningen utanför centralorten i mindre samhällen och byar.

4.1.2 TRANSPORTLEDER

Dalarnas län och i synnerhet den norra delen av förbundet har i perioder hård belastning på vägnätet. Vintertid är det tusentals turister som dels åker till skidanläggningar inom förbundets geografiska område och många som passerar på väg till och från andra skidanläggningar norr och väster om området. Dalarna är norra Europas största vinterdestination.

Sommartid är trafiken också tät då Dalarna är Sveriges fjärde största turismområde. Transporterna sker i huvudsak med personbil samt buss. Vägnätet är underdimensionerat vilket ofta leder till köbildning, det saknas också säkerhetsfunktioner så som mitträcke på de flesta vägsträckor. Speciellt trafikerade transportleder är Rv 70, Rv 26, Rv 66, E 16 och E 45.

Genom förbundet finns i dag järnvägsspår för både gods- och persontrafik, främst i de södra delarna. Transporter av gods så som virke och spån sker dock i samtliga fem kommuner. Tågtransporter är miljövänliga och effektiva och både nationellt, regionalt och lokalt genomförs satsningar på att utöka järnvägskapaciteten. Farligt gods så som kemikalier, gaser och drivmedel transporteras både på järnväg och vägar genom förbundet.

4.1.3 FARLIG VERKSAMHET

En anläggning som bedriver verksamhet som innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor och miljön, omfattas av de skyldigheter som ställs i 2 kap. 4 § LSO. Verksamheter som omfattas av denna paragraf har särskilda skyldigheter att förebygga olyckor, prövning om verksamheten omfattas av densamma görs av Länsstyrelsen. Dessa anläggningar benämns fortsatt som ”2:4 anläggning”. Vissa verksamheter omfattas även av Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, även kallad ”Seveso-lagen”. Verksamheter som hanterar större mängder kemikalier omfattas i vissa fall av skyldigheter ur denna lag. I Seveso-lagen finns två kravnivåer, en lägre och en högre. Inom BRANDs geografiska område finns ett antal 2:4 anläggningar och tre verksamheter som omfattas av Seveso lagstiftningen, se nedan Tabell 2. Utöver detta finns även Lykos anläggning i Vansbro som just nu utreds för att bli 2:4 anläggning samt Seveso.

Tabell 2. Verksamheter i förbundet som omfattas av 2 kap. 4 § i LSO samt Seveso lagstiftningen.

Anläggning	Typ av anläggning	Distrikt	Farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO	Seveso
Swerock AB - Rällsjön	Bergtäkt	Leksand	Ja	Ja (lägre)
Skanska Industrial Solutions AB – Hoberget	Bergtäkt	Leksand	Ja	Ja (lägre)
FM Mattsson	Industri	Mora	Ja	Nej
Spjutmo kraftstation	Kraftstation	Mora	Ja	Nej
Mora Siljan Flygplats	Flygplats	Mora	Ja	Nej
Helikopterlandningsplats Mora sjukhus	Flygplats	Mora	Ja	Nej
Jugens dammanläggning	Kraftstation	Mora	Ja	Nej
Vässinkoski kraftstation	Kraftstation	Orsa	Ja	Nej
Bergtäkt Bjusberg	Bergtäkt	Orsa	Ja	Ja (lägre)
Swedcote Ytbehandling AB	Industri	Vansbro	Ja	Nej
Orkla Foods Sverige	Industri	Vansbro	Ja	Nej
Trängslet kraftstation	Kraftstation	Älvdalen	Ja	Nej
Åsen kraftstation	Kraftstation	Älvdalen	Ja	Nej

4.1.4 BEBYGGELSE, SAMLINGSLOKALER, INDUSTRIER OCH SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Bebyggelsen inom BRAND är varierande. Varje kommun (distrikt) har en centralort med bostäder, industrier, samlingslokaler, hotell, vårdbyggnader med mera. Det finns även en hel del mindre byar och bebyggelse utanför tätorterna, främst bestående av bostäder och gårdar. Det finns också ett flertal byggnader med ett stort kulturhistoriskt värde, vissa kulturminnesmärkta.

Stora samlingslokaler är ishockeyarenan i Leksand med 7650 platser plus 525 personal, totalt 8168 personer, samt ishockeyarenan i Mora, som rymmer 4500 platser. Även mindre samlingslokaler såsom idrottshallar, kyrkor, biografier, skolaulor, folkparker förekommer. I BRANDs område finns även ett flertal större industrier utöver de som klassas som 2:4 anläggningar.

Bland annat finns större sågverk, tillverkningsindustrier som hanterar farliga ämnen samt lagerbyggnader för brandfarlig vara.

Verksamheter där samhällsfunktionerna skulle kunna påverkas i stor omfattning om en olycka inträffar räknas som samhällsviktiga. Inom förbundet finns exempelvis Mora lasarett, ställverk och anläggningar för vatten- och avloppsrening med mera.

4.1.5 DAMMHAVERI

Inom BRANDs geografiska område finns många vattendrag av varierande storlek. Många av dessa är reglerade med dammar. Om det blir för mycket vatten i vattendraget kan dammen skadas eller i värsta fall brista. När en damm brister innebär det att stora mängder vatten kommer strömma ut okontrollerat. Vilka konsekvenser ett dammbrott leder till beror på hur stor dammen är samt hur bebyggelsen nedströms dammen ser ut.

Genom BRAND rinner några av Dalarnas största älvar, Väster- och Österdalälven, som senare bildar Dalälven respektive Oreälven. Alla dessa har kraftverk vars tillhörande kraftverksdammar innebär en stor risk om de skulle brista. Fyra dammar (se nedan) bedöms kunna orsaka stora konsekvenser för samhället inom förbundet om de skulle haverera. Av dessa är samtliga inom förbundsområdet klassade som farlig verksamhet enligt LSO 2 kap. 4 §.

Västerdalälven

Lima kraftverk (finnas inte inom förbundsområdet, ligger i Malungs-Sälens kommun)

Österdalälven

Trängslets kraftstation (Trängsletdammen)

Åsens kraftstation (Åsendammen)

Spjutmo kraftstation (Spjutmodammen)

Länsstyrelsen Dalarna har analyserat hur vattenutbredningen i älvarna skulle se ut om dammbrott skulle inträffa. I kartbilden nedan presenteras resultatet från analysen, området som är markerat med rosa skulle hamna under vatten i det värsta tänkbara scenariot. Vattendjupet inom området varierar med avseende på markens topografi och framgår inte i bilden, i BRANDs riskanalys finns mer detaljerade bilder för centralorterna inom förbundet.

Figur 2 Vattenutredning vid dammbrott (Länsstyrelsen Dalarna)

4.1.6 POTENTIELLT STÖRRE OLYCKOR

Statistik från inträffade olyckor som anges i kommande kapitel 4 ger inte hela bilden av hur BRAND ska dimensionera sitt förebyggande och operativa arbete. Det är även relevant att ta hänsyn till olyckor med en lägre sannolikhet att inträffa men där en olycka väl inträffar skulle ha en större konsekvens. Detta skulle kunna tänkas ske i ett objekt med en särskild risk som gör att olyckan blir extra allvarlig, eller i ett objekt med något särskilt skyddsvärt som kan leda till att även en mindre olycka får allvarliga konsekvenser. De fall som skulle kunna leda till stora eller komplexa olyckor är anges nedan;

- Brand eller annan olycka i skyddsvärda och personintensiva objekt, som Mora Lasarett, stora ishockeyarenor eller i kulturhistoriskt värdefulla byggnader.
- Brand eller annan olycka i anläggning med farlig verksamhet enligt 2 kap. 4§ LSO som industrier eller dammar.
- Olycka i anläggning som omfattas av Sevesolagstiftningen.
- Olycka med farligt gods vid transport på väg eller järnväg. Exempelvis trafikolycka eller urspårning av tåg.
- Klimatrelaterade olyckor som översvämningar, storskaliga skogsbränder, ras och skred eller extremväder.

4.1.7 ÖVRIGA RISKER

Inom BRANDs förbundsområde finns flertalet populära resmål för turister från andra delar av Sverige och övriga delar av världen. Under vintern är det främst förbundets norra delar som lockar. Populära resmål för skidåkning är Idre och Orsa-Grönklitt. Vasaloppets vintervecka lockar också mycket folk, främst kring Mora och Älvdalen. Under sommaren ökar befolkningmängden väsentligt i hela förbundet. Toppar i respektive distrikt nås vid midsommar i Leksand, vid Vansbrosimningen och flygfesten i Dala-Järna i Vansbro, vid vasaloppets sommarvecka i Mora och Älvdalen.

På senare tid har besöksnäringen även sommartid kraftigt ökat i förbundets norra delar, då det blivit alltmer populärt att besöka fjällvärlden även på sommaren. De främsta riskerna kopplat till den tidvis ökande befolkningmängden är att trafiksituationen blir ansträngd samt att personer övernattar i lokaler som inte är avsedda för övernattnings, t.ex. källare i privata villor, skolor m.m. Ökat antal turister i förbundets norra delar och i synnerhet i fjällområdena runt Idre och Särna innebär att hjälpsökande personer kan befinna sig långt ifrån farbar väg och i otillgänglig terräng.

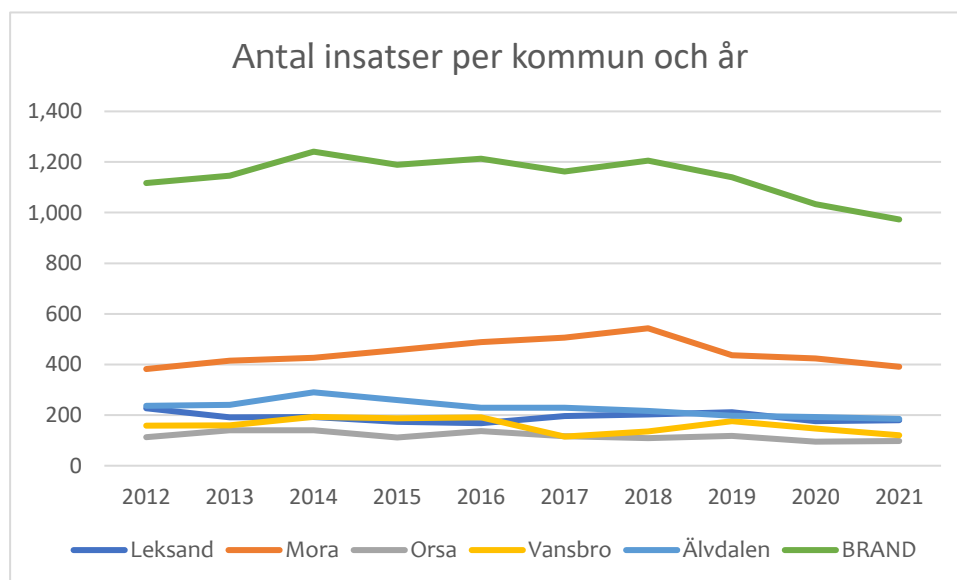
Expansionen i förbundets norra delar innebär bl.a. att nya stora hotellbyggnader, hus, stugor och lägenheter byggs. Både av privatpersoner och företag. Antalet pister kommer att öka, med det kommer ett ökat antal arbetsmaskiner röras i området. Trafiken i området och till och från Idre kommer kraftigt att öka, både personbilstransporter, busstransporter och tunga fordon på ett vägnät som inte är anpassat för denna typ av trafik, då mitträcke saknas samt att det skapar utmaningar vid omkörningar och dylikt då väg 70 är bitvis uppförd med väldigt smal vägren.

Mora sjukhus är ett av länets största sjukhus. Verksamheten har stadigt utökats de senaste åren och en omfattande nybyggnation pågår just nu. En brand vid Mora sjukhus kan vara komplex med ett stort antal människor med hjälpbehov att utrymma samt långa och komplicerade inträngningsvägar för att bekämpa brand.

4.1.8 ÖVERGRIPANDE INSATTSSTATISTIK

I diagram nedan presenteras övergripande insatsstatistik för BRAND, där respektive kommun och tidigare egna räddningstjänsterna, vilket motsvarar nuvarande förbundets olika distrikt. Statistiken är hämtad från MSB databas IDA i december 2022 och bygger på de insatsrapporter som är inrapporterade till MSB mellan 2012–2021.

Totalt i förbundet genomförs ca 1150 insatser i snitt per år (under perioden 2012–2021), som kan ses i diagram nedan visas en nedåtgående trend från förbundets bildande 2019-01-01. Under 2020 bildades räddningsledningssystemet, Räddningsregion Bergslagen (RRB). Ledningscentralen gör en bedömning av varje enskilt fall på ett systematiskt sätt som troligt har bidragit till den nedåtgående trenden. Det finns sannolikt även ett samband med pandemiåren 2020–2021.

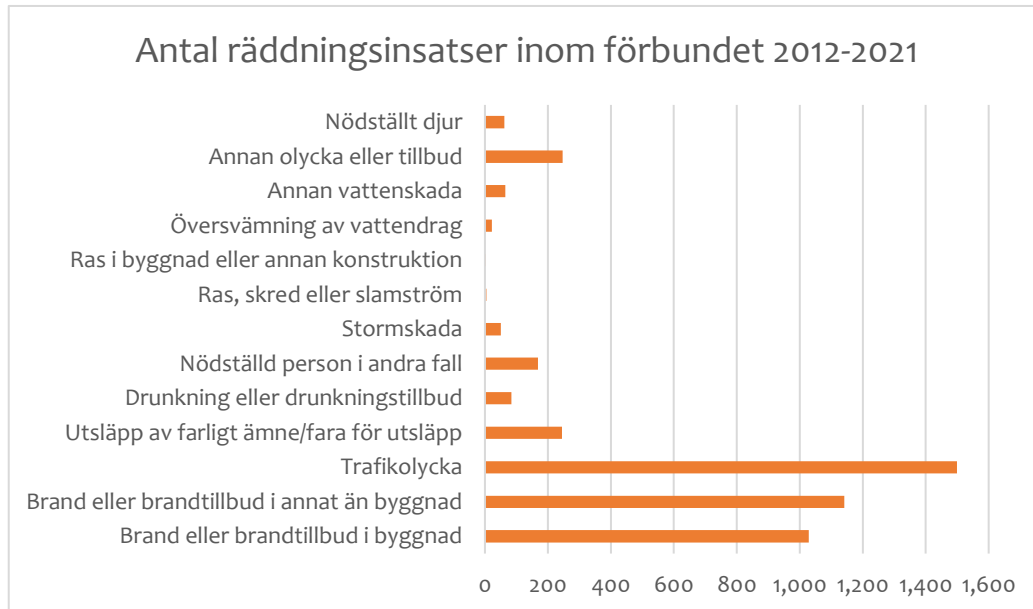

Figur 3 Antal insatser per kommun för år 2012–2021, statistik hämtad från IDA.

Under perioden 2012–2021 är 4620 händelser att betrakta som räddningsinsatser enligt LSO och resterande 6802 händelser att hänföra till övriga uppdrag, ej räddningsinsats. De händelser som är att hänföra till övriga uppdrag är; automatlarm utan brandtillbud: 2303, första hjälpen eller sjukvård i väntan på ambulans: 1839, övrigt annat uppdrag: 1606, annan händelse utan risk för skada: 518, hjälp till ambulans: 512 och slutligen hjälp till polis: 24.

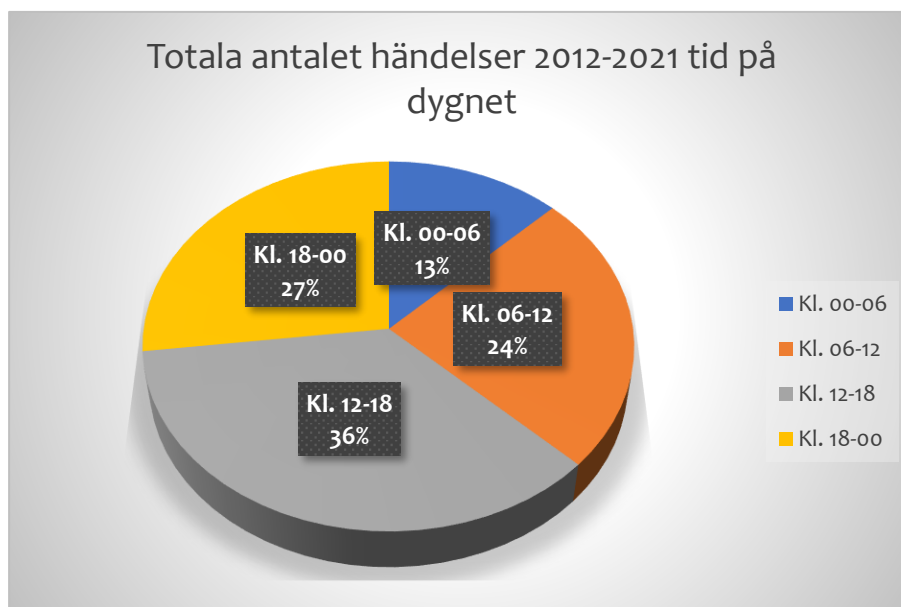
Av det totala antalet insatser som genomförs är ca, 40% att hänföra till räddningsinsatser som uppfyller kriterierna i LSO avseende:

- Behovet av ett snabbt ingripande
- Det hotade intressets vikt
- Kostnaderna för insatsen
- Omständigheterna i övrigt

Figur 4 Antalet räddningsinsatser LSO per kategori inom förbundet under 2012-2021

I Figur 4 konstateras att trafikolyckor står för den absolut största kvoten av räddningsinsatser, följt av brandtillbud i annat än byggnad samt brand eller brandtillbud i byggnad.

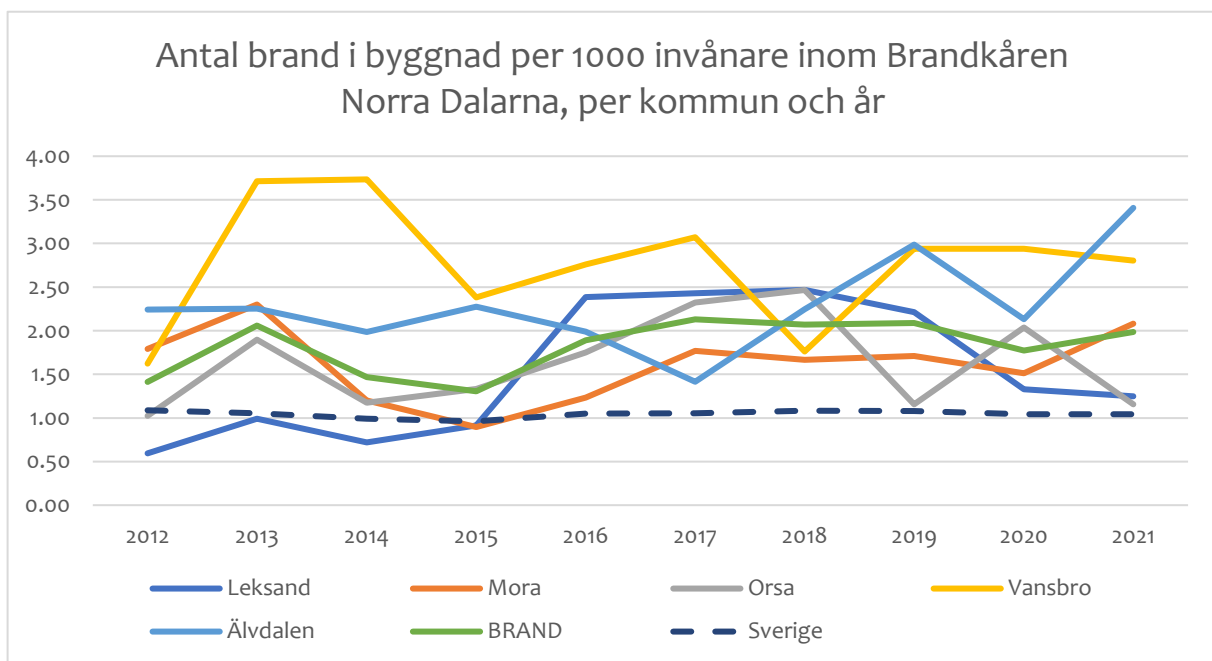
Figur 5 Procentuell fördelning av tid på dygnet som händelser inträffar

I Figur 5 kan det konstateras att merparten av händelserna, 60% sker dagtid kl. 06:00-18:00 och att händelser nattetid kl. 00:00-06:00 endast står för 13% av det totala antalet.

4.2 BRAND I BYGGNAD

Under åren 2012–2021 har det inträffat 915 bränder i byggnad. I jämförelse med riket i stort som ligger på 1,04 bränder i byggnad/1000 invånare kan det konstateras att samtliga kommuner i förbundet har en nivå som överstiger detta.

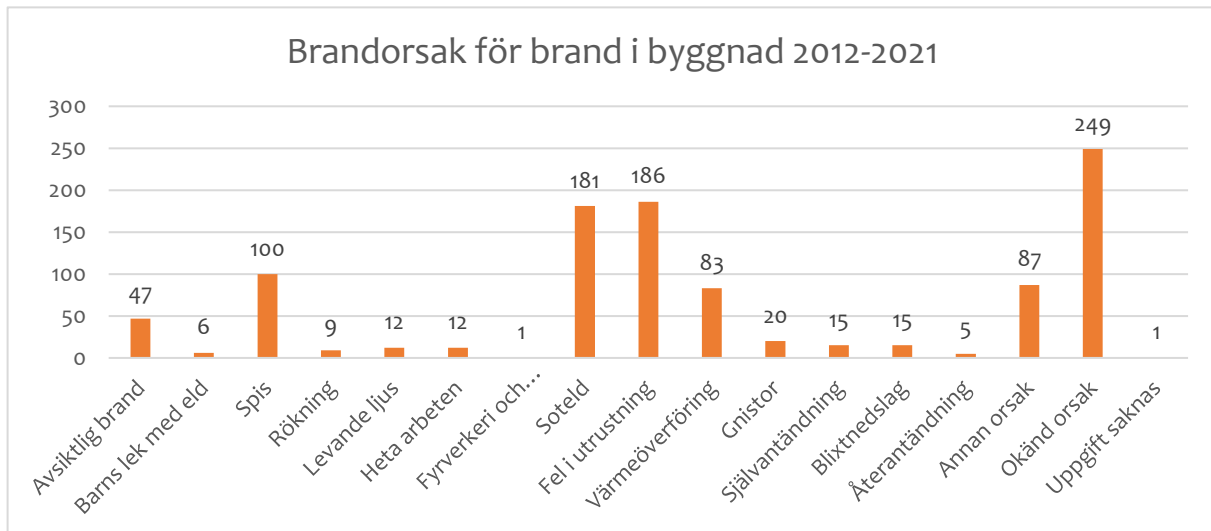
Beräknat medelvärde under perioden ger att Leksand har det lägsta antalet bränder i byggnad med 1,53 per 1000 invånare, därefter följer Mora på 1,62 bränder/1000 invånare, Orsa på 1,63 bränder/1000 invånare, Älvdalen på 2,29 bränder/1000 invånare samt Vansbro med 2,77 bränder/1000 invånare. Medelvärdet för antalet bränder i byggnad/ 1000 invånare ligger på 1,82 inom hela förbundet.

Figur 6 Brand i byggnad per kommun och 1000 invånare

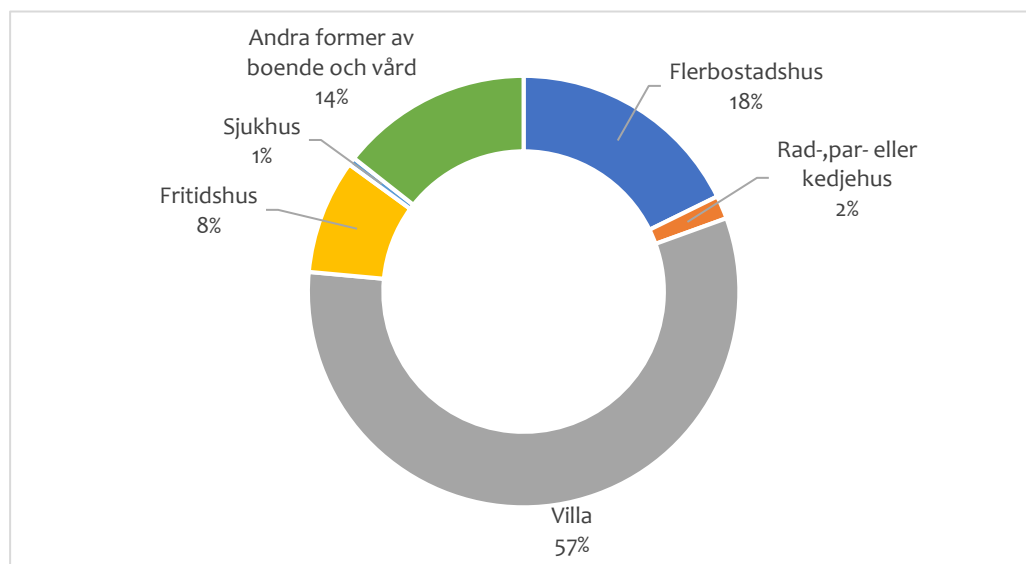
Beträffande brandorsak för brand i byggnad visar statistiken nedan att okänd orsak står för den vanligaste kategorin, därefter fel i utrustning och soteld.

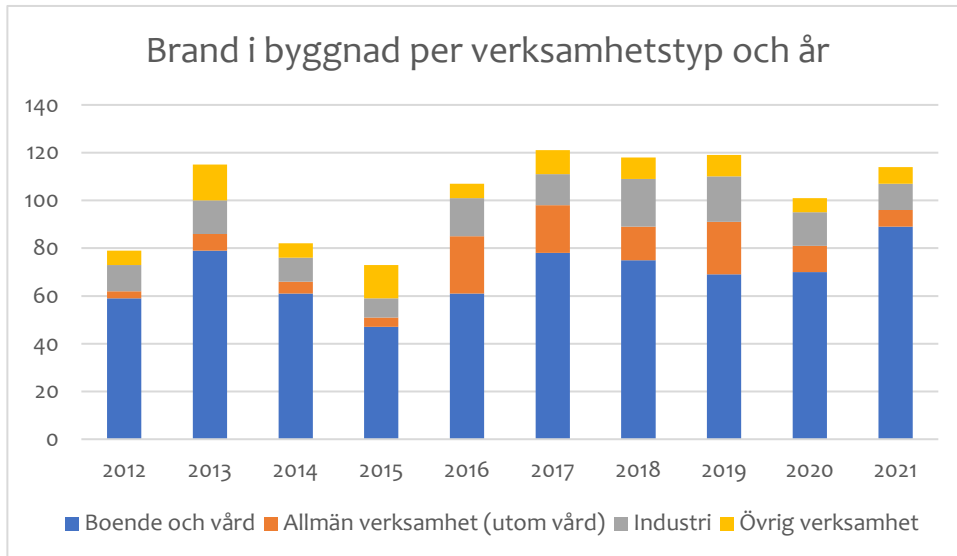
Figur 7 Brandorsak för brand i byggnad under perioden 2012–2021

Inom förbundets område är bränder i villor den största kategori av förekommande bränder som sker i bostad eller vårdmiljö. Vilket också är naturligt eftersom det inom förbundets område är villor (småhus) som är den vanligaste boendeformen.

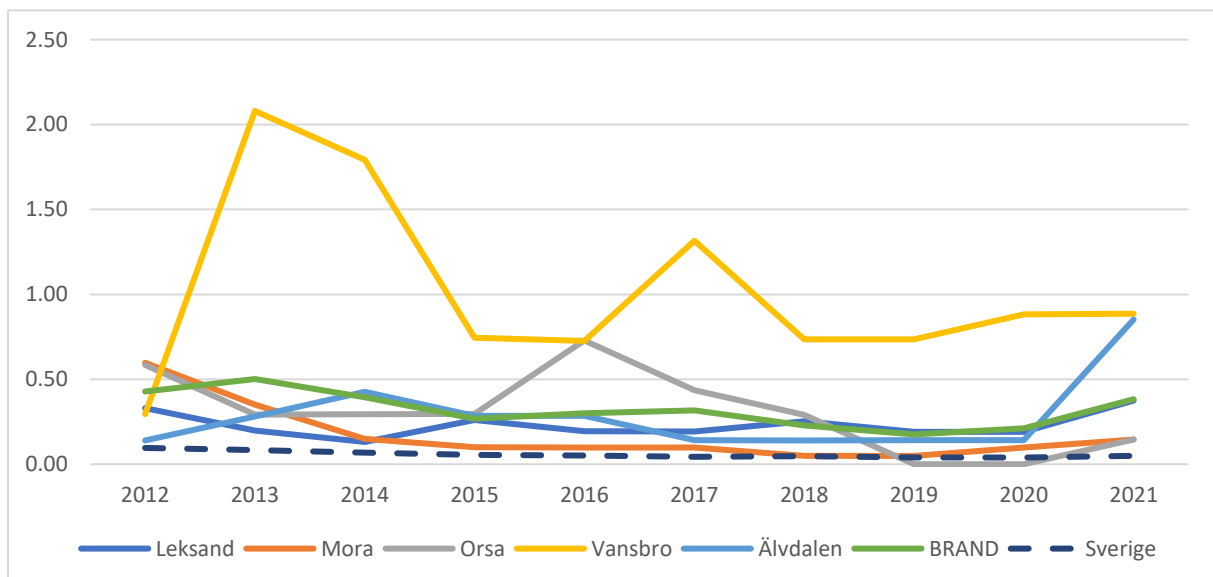
Figur 8 Brand i byggnad per typ av boendeform för perioden 2012–2021

För att se mer övergripande i vilka objekt som bränder utbryter noteras ovan att boende och vårdboende utgör den absolut största kategorin av förekommande bränder i byggnad.

Figur 9 Antal bränder per kategori och år inom förbundet under 2012–2021.

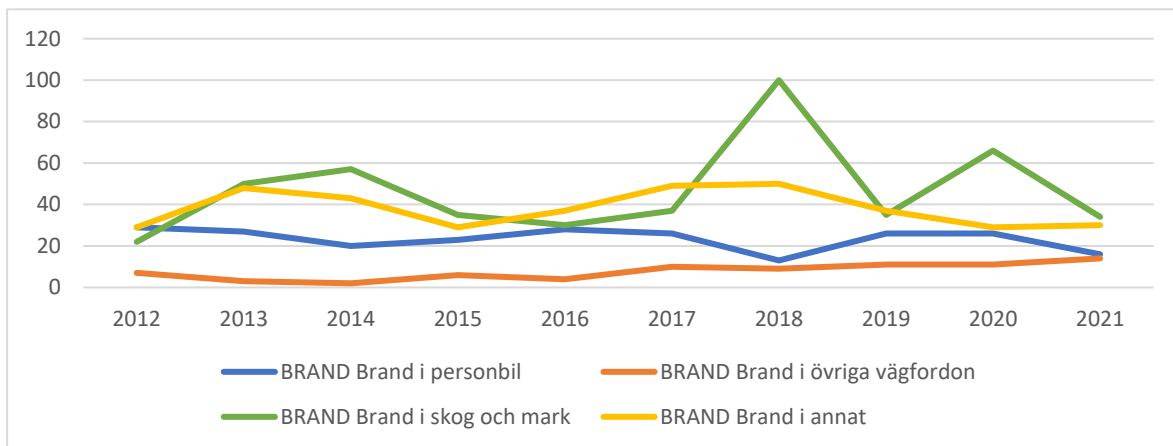
Soteld är en vanligt förekommande brandorsak inom förbundet, se Figur 10 nedan, i jämförelse med rikets 0,06 soteld/1000 invånare har förbundet ett snitt på 0,32 soteld/1000 invånare. Vansbro sticker ut från övriga med ett snitt på 1,02 soteld/1000 invånare.

Figur 10 Antal soteld per 1000 invånare

4.3 BRAND UTOMHUS

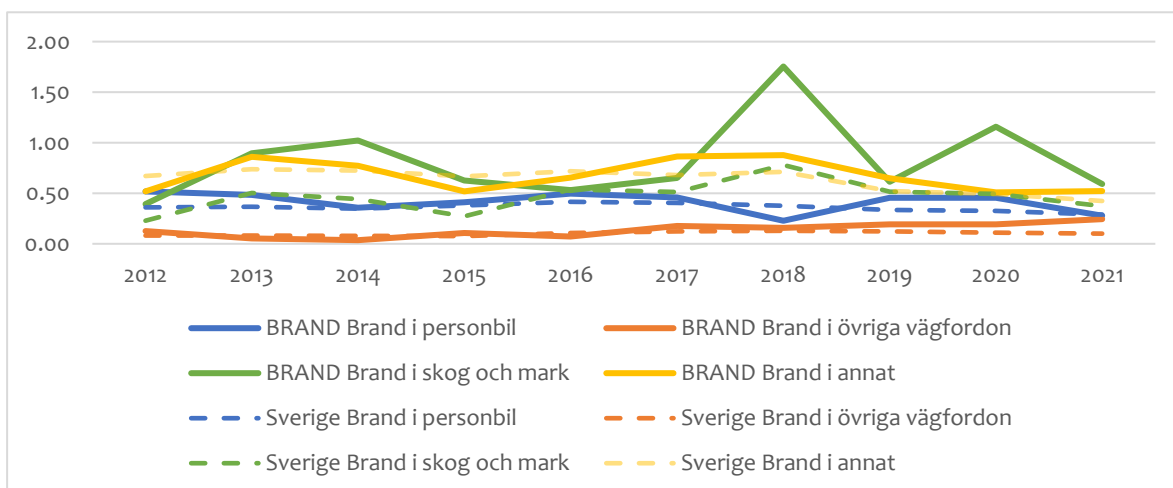
Den största andel av de bränder som inträffar i annat än byggnad inom BRANDs förbundsområde, utgörs av bränder i skog och mark. Det finns även en stor andel bränder som inte specificeras närmare utan har specificerats som annat. Antalet brand i personbil uppgår i snitt på tio år till 23 bränder i personbil per år och 8 bränder i övriga vägfordon under samma tidsperiod. Bränder i skog och mark analyseras vidare i kommande avsnitt.

Figur 11 Antal brand ej i byggnad inom förbundet under perioden 2012–2021.

I diagram ovan noteras de höga antal av bränder i skog och mark för år 2014, 2018 och 2020. Där 2018 särskiljer sig markant i ett 10 års perspektiv.

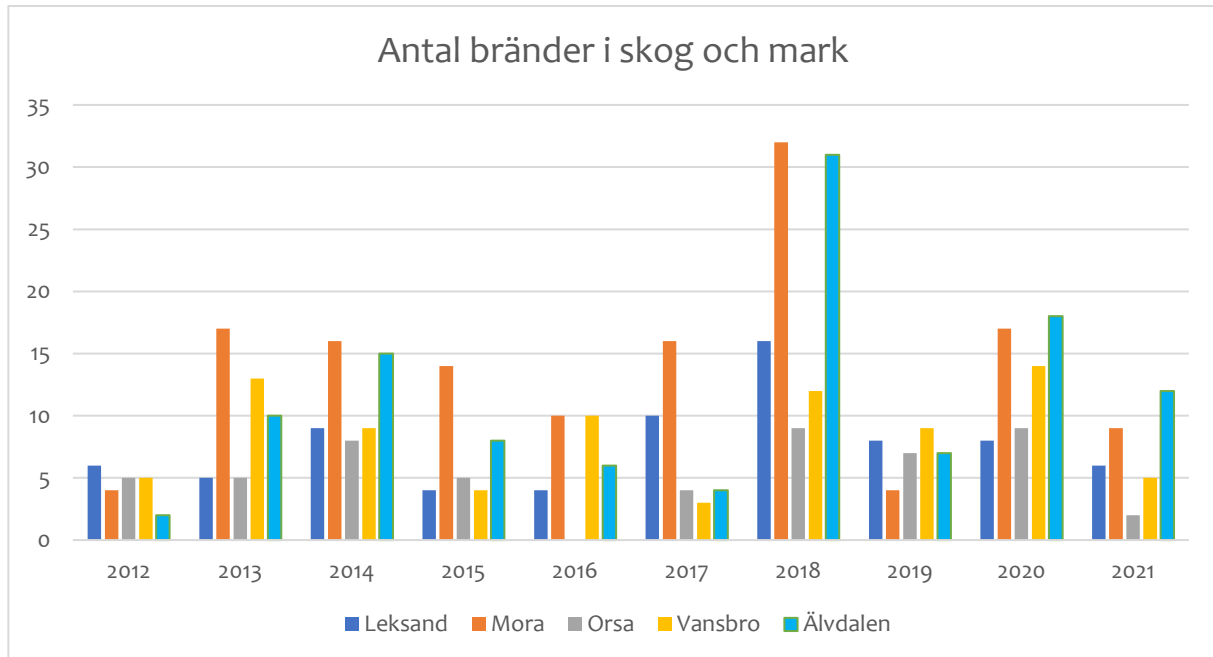
I jämförelsen nedan ställs andelen brand i annat än byggnad inom BRAND mot snittet i riket, per 1000 invånare.

Figur 12 Antal brand ej i byggnad inom förbundet per kategori och jämfört med rikssnittet.

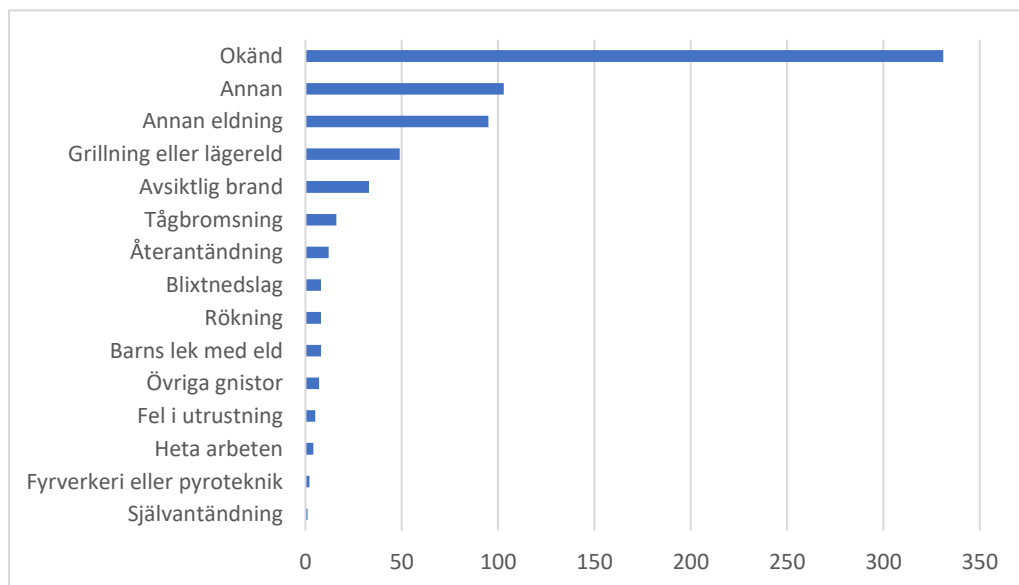
4.3.1 BRAND I SKOG OCH MARK

I nedanstående sammanställning noteras att Mora, Älvdalen och Vansbro kommun har de största antalet av förekommande bränder i skog och mark i BRANDS område.

Figur 13 Antal bränder i skog och mark per kommun

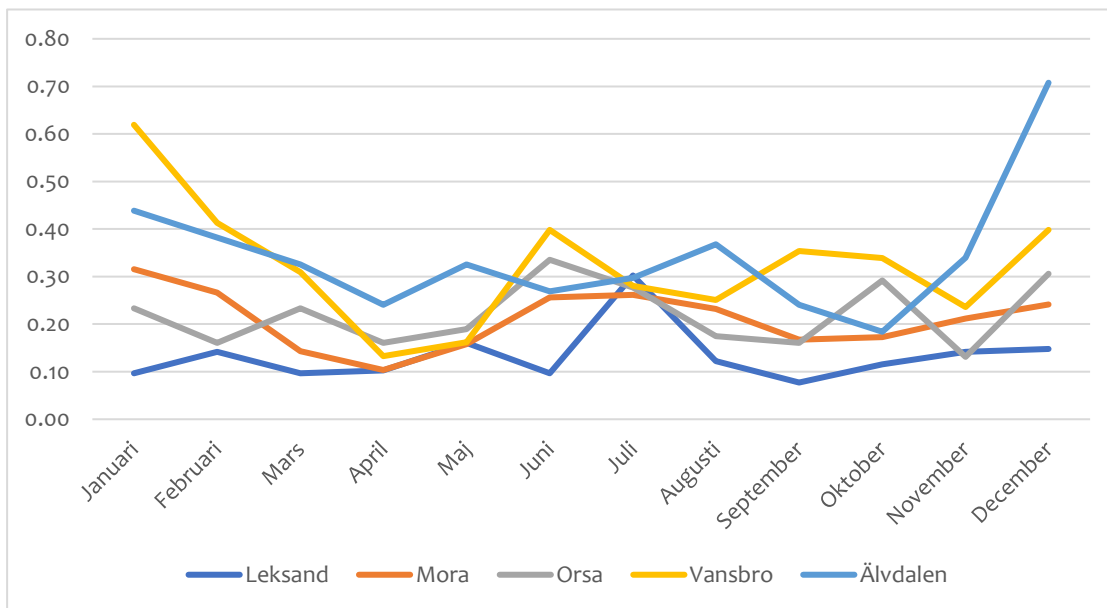
Orsaker till bränder i skog och mark är många gånger svår att fastställa, en ytterligare orsak till att andelen okänd är relativt hög, bedöms vara på grund av att man vid en händelse inte känner till orsak alternativt inte utreder orsaken till branden grundligt.

Figur 14 Orsak till brand i skog och mark under 2012-2021 inom förbundet.

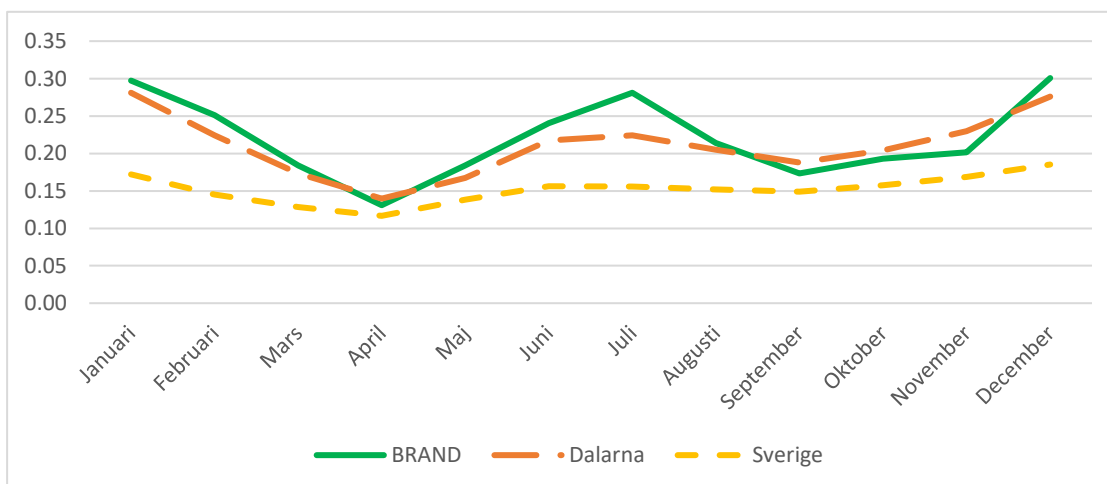
4.4 TRAFIKOLYCKA

Trafikolyckor är den mest frekvent förekommande olyckstypen inom förbundet, de turistintensiva månaderna december – april utmärker sig i statistiken både i Älvdalen samt i Vansbro. Genom Vansbro passerar många resenärer på väg E16 och väg 66 mot Sälenfjällen samt att många resenärer färdas på Rv70 genom Älvdalens kommun mot Idrefjällen.

Figur 16 Antal trafikolyckor per kommun och 1000 invånare i förbundet under 2012–2021, med och utan personskada.

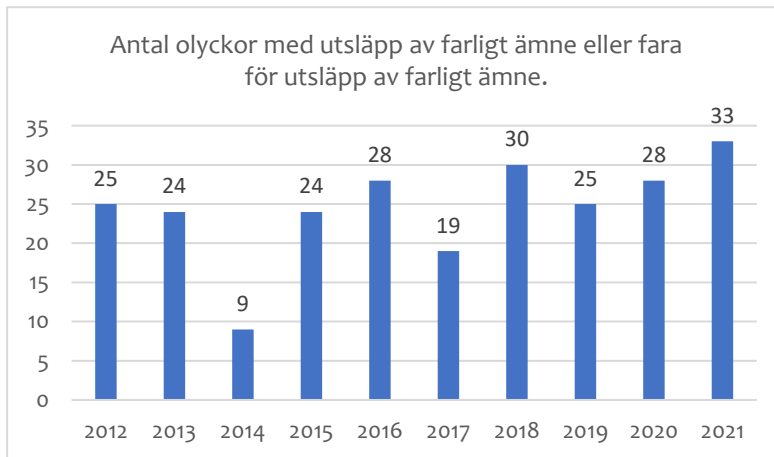
I jämförelse med länet och riket år 2012–2021 per 1000 invånare noteras att BRAND ligger över snittet i riket för samtliga av årets månader under den redovisade perioden.

Figur 17 Antal trafikolyckor per 1000 invånare och månad.

4.5 OLYCKA MED FARLIGA ÄMNEN

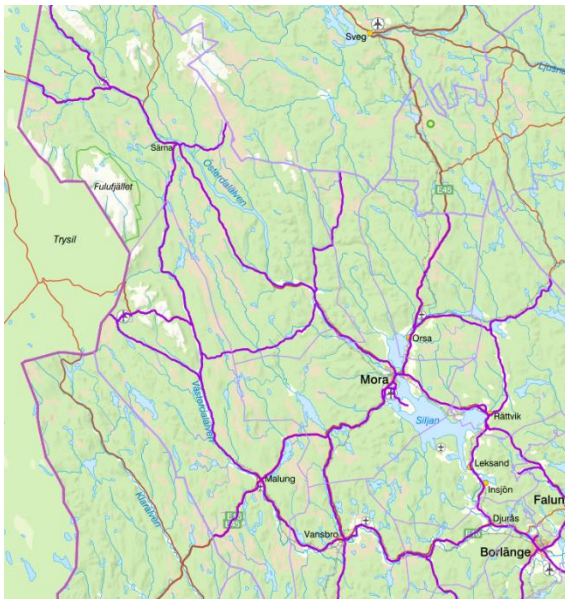
Under 2012–2021 har 245 händelser som gäller utsläpp av farligt ämne eller fara för utsläpp genomförts inom förbundet. Merparten av dessa ärenden är utsläpp av mindre drivmedel utomhus.

Figur 18 Antal olyckor med utsläpp av farligt ämne eller fara för utsläpp.

På Länsstyrelsen Dalarnas hemsida redogörs för vilka transportleder som utgör rekommenderade farliga godsleder, i de lila markerade vägvagnen i Figur 18. Med anledning av detta konstateras att farligt gods transporteras i stor utsträckning på samtliga mer trafikerade vägsträckor inom förbundet.

Enligt Räddningsverkets inventering av farligt gods från 2006 anges att farligt godstransporter på järnväg inom BRAND, endast sker i låg omfattning och främst utgörs av brandfarlig vätska.

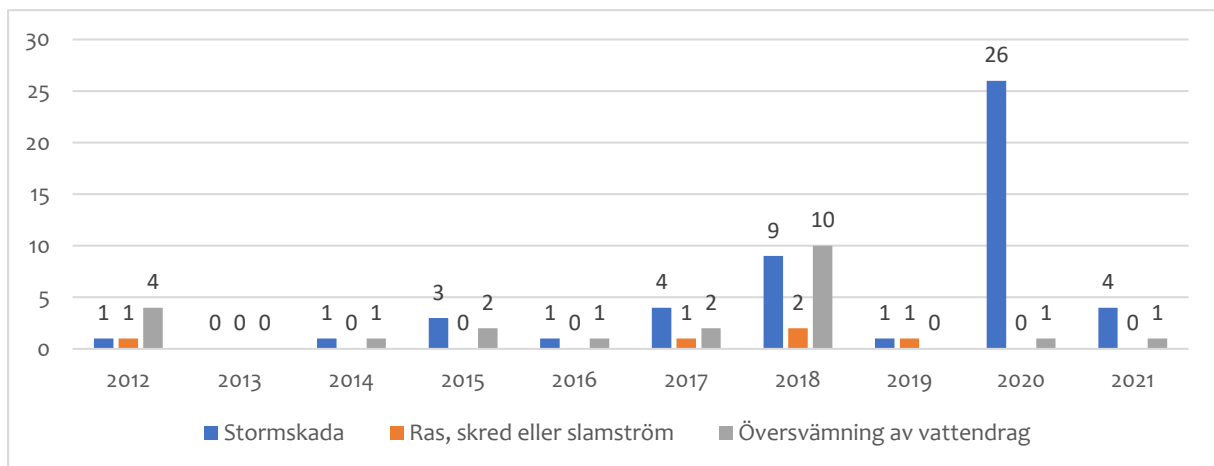

Figur 19 Skärmlapp från Länsstyrelsen Dalarnas GIS tjänst, rekommenderade vägar för farligt gods.

4.6 NATUROLYCKA

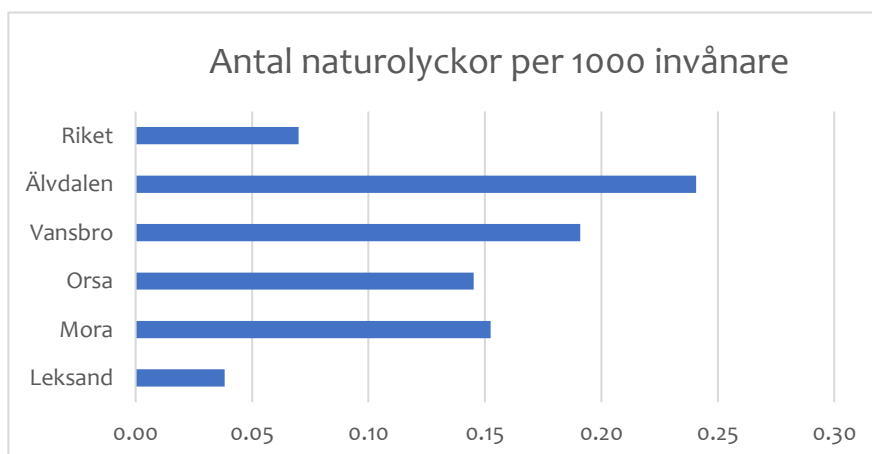
Med naturolyckor innefattas natur- och klimatrelaterade olyckor i form av stormskador, översvämning av vattendrag, översvämning av dagvatten eller avloppssystem, ras, skred och slamströmmar samt annan naturolycka.

Genom BRANDS område flyter Österdalälven och Västerdalälven, här finns också Sveriges sjunde största insjö Siljan. Dessa tillsammans med sina biflöden har stora tillrinningsområden och vid höga flöden finns en risk för översvämningar. Förutsättningar för ras och skred finns främst vid Österdalsälvens utlopp i Siljan och längs älven nedströms Siljan.

Figur 20 Antal naturolyckor inom förbundet år 2012–2021.

I Figur 20 nedan kan ses att Älvdalen och Vansbro är de kommuner med flest antal naturolyckor sett ur ett befolkningsperspektiv. Samtliga kommuner utom Leksand ligger över rikets snitt gällande naturolyckor.

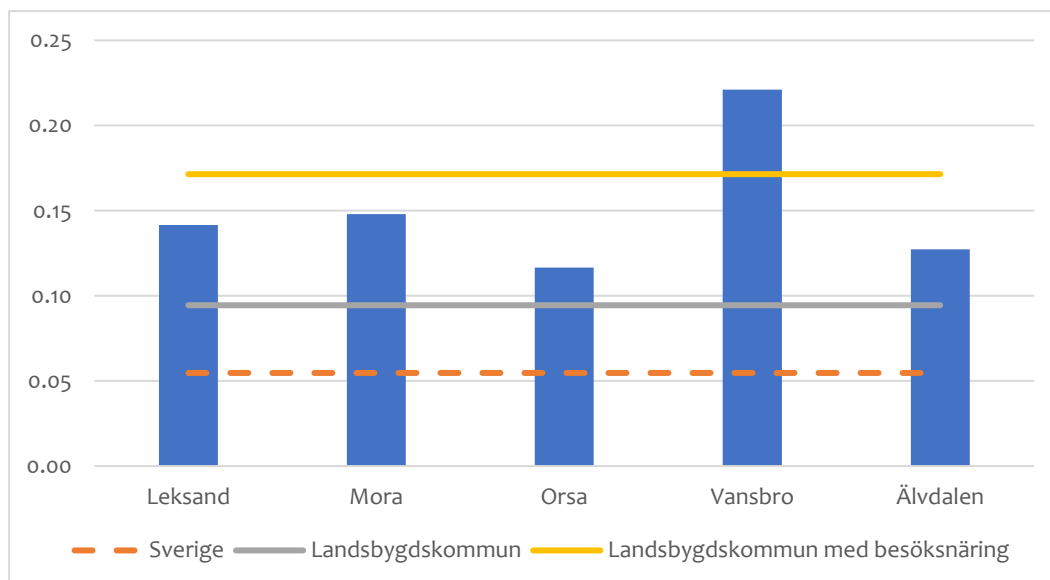

Figur 21 Antal naturolyckor per 1000 invånare under perioden 2012–2021.

4.7 DRUNKNING

Inom BRANDs område kan noteras att samtliga medlemskommuner har ett antal drunkningstillbud som överstiger riket för landsbygdskommuner. Vansbro kommun överstiger riksnittet för landsbygd med besöksnäring per 1000 invånare.

Det totala antalet drunkningsolyckor under perioden 2012–2021 i förbundet uppgår till 84 stycken drunkningsolyckor. Inom Vansbro kommun som sticker ut, är antalet 15 drunkningstillbud totalt under perioden. Statistiken bedöms vara väldigt beroende av enskilda slumpmässiga händelser. Enligt jämförelse med Landsbygdskommun med besöksnäring (SKR kommunkod C9) vilka Leksand, Orsa och Älvdalen klassificeras som, ligger under snittet för Landsbygdskommun med besöksnäring.

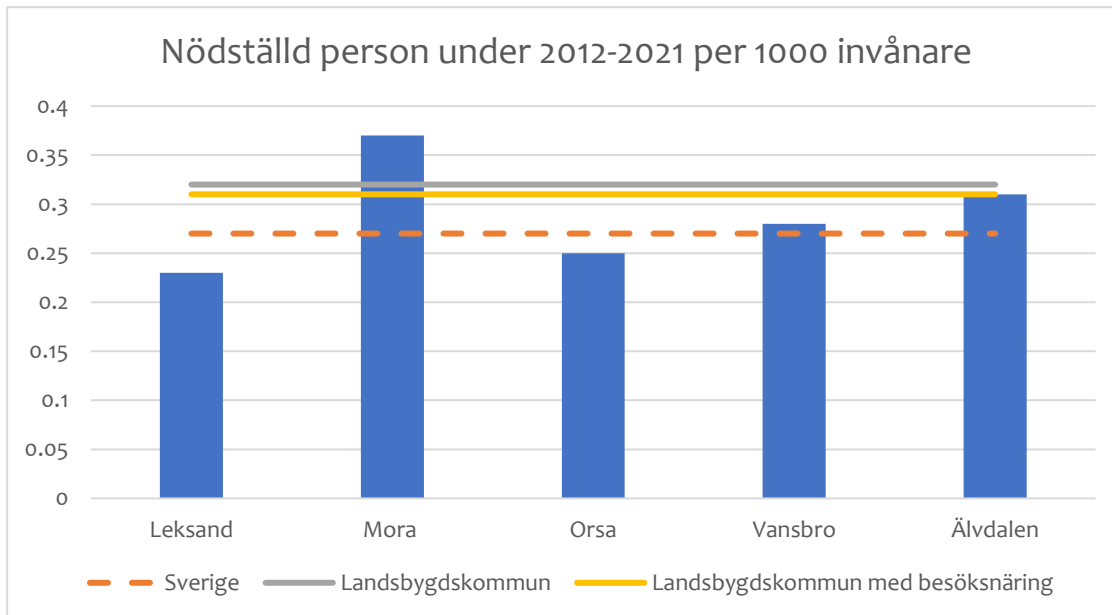

Figur 22 Antal drunkningsolyckor per 1000 invånare under perioden 2012–2021.

4.8 NÖDSTÄLLD PERSON

Nödständig person innefattar insatser som innebär suicidförsök, försvunnen person med risk för skada, hissnödläge med risk för skada, hissnödläge med risk för skada, fastklämd person, annan nödställd person med risk för skada (ej sjukvård).

Figur 23 Nödständig person under 2012-2021 per 1000 invånare.

Enligt Folkhälsomyndigheten ligger Dalarna som län näst högst i riket över antal självmord per 100 000 invånare, för medborgare över 15 år. Dalarna har för 2016-2020 en kvot på 18,2 självmord/100 000 invånare. Granskas detta mer i detalj, kan det utläsas att statistiken för BRANDs förbundsområde är 29,455 självmord/100 000 invånare. Det är också väldigt stora skillnader mellan kön, för män inom Leksand, Mora, Orsa, Vansbro och Älvdalen förekom under 2012-2021 47,23 självmord/100 000 invånare och för kvinnor inom samma område 5,84 självmord/100 000 invånare. Vansbro kommun är den kommun som sticker ut i riket med väldigt hög andel suicid bland män. År 2017-2021 förekom 88,2 suicid/ 100 000 invånare i Vansbro.

5 Värdering

I föregående avsnitt behandlades de risker som identifierats inom förbundets område. Dessa risker har vidare analyserats i tidigare nämnda riskanalys. Riskanalysen tillsammans med kompletterande statistik för åren 2019–2021 samt kvalitativa resonemang ligger till grund för nedanstående värdering. En bedömning av riskerna har gjorts, tillsammans med den värdering som utförts har lett fram till de mål som redovisas i kapitel 6. Dessa mål utgör grunden för BRANDs arbete.

Riskinventeringen i ovanstående kapitel redovisar att det finns ett flertal risker inom förbundet som kan föranleda räddningsinsatser. Statistiken som redovisas i föregående avsnitt kan jämföras mot riket genom att använda sig av värdet på *antal insatser per 1000 invånare*.

Tabell 3 Jämförelser mot länet och riket per 1000 invånare under perioden 2012–2021.

	Brand i byggnad	Soteld	Brand utomhus	Trafikolycka	Olycka med farliga ämnen	Naturolycka	Drunkning eller drunkningstillbud	Nödställd person
Leksand	1,53	0,23	1,43	1,60	0,19	0,04	0,14	0,23
Mora	1,62	0,17	1,86	2,53	0,54	0,15	0,15	0,37
Orsa	1,63	0,31	2,06	2,65	0,28	0,15	0,12	0,25
Vansbro	2,77	1,02	2,48	3,89	0,66	0,19	0,22	0,28
Älvdalen	2,29	0,28	3,28	4,12	0,58	0,24	0,13	0,31
BRAND	1,82	0,32	2,02	2,65	0,43	0,15	0,15	0,35
Dalarna	1,49	0,18	1,82	2,53	0,41	0,10	0,11	0,28
Riket	1,04	0,06	1,52	1,83	0,29	0,07	0,05	0,27

Tabellen visar snittet under den undersökta tidsperioden 2012–2021 inom förbundet, i Dalarna och i hela Sverige (riket). Ur tabellen framgår att det inom förbundet sker fler insatser per invånare jämfört med övriga riket och Dalarna i stort. Bland de undersökta insatstyperna är det främst insatser gällande brand i byggnad, soteld och trafikolyckor som sticker ut.

Trafikolyckor

Statistiken visar att risken för trafikolyckor i förbundet är relativt hög jämfört med övriga riket. Troliga orsaker är bland annat den stundtals intensiva belastningen på vägnätet p.g.a. turism. Evenemang såsom Vasaloppet, Vansbrosimningen, midsommarfirandet i Leksand samt fjäll- och skidturismen i förbundets norra delar lockar besökare året runt.

Trafikolyckor med tyngre fordon såsom lastbilar eller bussar samt trafikolyckor med flera fordon är ofta resurskrävande och komplexa. Inom förbundet transporteras också farligt gods, både på järnväg och på vägar. Eftersom många av transporterna går rakt igenom förbundet finns ingen specifik information om vilka ämnen som rör sig på transportlederna, en stor andel är dock drivmedeltransporter.

Brand i byggnad – soteld

I förbundet förekommer relativt många bränder i byggnader sett till statistik för riket i stort, inom förbundet sticker statistiken för distrikten Vansbro och Älvdalen ut, en trolig orsak kan vara relativt hög frekvens av eldstäder då soteld är en av de vanligaste brandorsakerna i förbundet. Det är främst i bostäder som personer skadas och omkommer till följd av brand, detta ett område som bör prioriteras och utvärderas mer ingående. För att identifiera orsaken till bränderna kan BRAND arbeta mer systematiskt med att minska antalet bränder per 1000 invånare som ligger långt över snittet i riket.

Brand i byggnad - dödsbränder

I Sverige omkommer cirka 100 personer per år i bränder. BRAND har haft ett relativt lågt antal dödsbränder. De dödsbränder som inträffat inom förbundets område är enligt statistiken för 2012–2021 endast en dödsbrand i Vansbro under 2021 samt en brand ej i byggnad med dödsfall som följd. Enligt den forskning som har bedrivits i Sverige kring detta område, kan konstateras att det är äldre som är överrepresenterade i brandrelaterade dödsfall, vilket innebär att risken att omkomma i en bostadsbrand är betydligt högre för äldre personer. Dock har tidigare Brandforsk projekt identifierat att äldre oftare än genomsnittet har en fungerande brandvarnare, vilket innebär att möjligheterna till upptäckt är stora, sett i jämförelse med populationen i stort. Problemen finns i stället vid äldre personers upptäckande och agerande vid bränder, som följd av den ökade risken av fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som medföljer åldrandet. I Sverige har det också sedan 1980 talet funnits en samhällstrend att äldre personer i allt större utsträckning bor ensamma. Sverige har även en hög urbaniseringstakt från glesbygden, särskilt bland välutbildade yngre individer, vilket också resulterat i en allt äldre och skörare befolkning i glesbygdskommuner. Att vara sammanboende med annan person kan ses i statistiken från brandrelaterade händelser som en känd skyddsfaktor. Det är även så att preventiv utrustning såsom brandvarnare, brandsläckare och brandfilt är mindre förekommande bland ensamboende.³⁹

Brand i byggnad – demografi och framtida utmaningar

Med anledning av hög andel av bränder i småhus, i kombination med en hög medelålder inom hela förbundets geografiska område, kan det konstateras att detta kommer att innebära utmaningar för BRAND. Många äldre vårdas hemma i större utsträckning, bor i egen bostad, vanligt förekommande i en villa, något som också innebär dessa äldre personer löper en högre risk att skadas eller omkomma till följd av en brand i sin bostad. I villor har inte grannar samma möjlighet att uppmärksamma en brand i ett initialt skede, utan det bygger på att den boende har egen förmåga att uppfatta en brand, agera, utrymma och larma brandkåren. En åldrande befolkning i glesbygden kommer troligt leda till ett försämrat rekryteringsunderlag för brandkåren, vilket i sin tur sannolikt kommer att påverka möjligheten till att upprätthålla beredskap och att genomföra räddningsinsatser framöver.

---

³⁹ Bostadsbränder och äldre personer – tvärvetenskapliga framgångsfaktorer för reducering av döda och svårt skadade, Brandforsk 2019:5.

Expandingen i norra Dalarna

Den största förändringen i framtidens riskbild bedöms omfatta den norra delen av förbundet. Expansionen av området kring Idre kommer innebära en generell ökning av i princip alla risker som kan föranleda en räddningsinsats. Främst de norra delarna av förbundet är glest befolkat men har en stor turismnäring, under delar av året finns en betydligt större befolkning, än de som är folkbokförda på orten. I statistiken framgår dock inte denna ökade andel av befolkningen. För att avgöra om turismen leder till ett större antal olyckor per 1000 invånare behöver detta analyseras och utvärderas för att ligga till grund för framtida beredskapsplanering.

Långa insatstider

Ett viktigt arbete för att säkerställa ett säkert byggande är att BRAND deltar i medlemskommunernas fysiska planering som sakkunnig. Eftersom det förekommer områden med långa insatstider i stora delar av BRANDs område, ställs därmed stora krav på att det byggnadstekniska brandskyddet är rätt dimensionerat.

Farlig verksamhet, industrier, hotell och byggnader med stora samlingslokaler finns i förbundet och alla dessa verksamheter kan medföra ökade risker vid insatser, till exempel farliga ämnen, långa inträngningsvägar, många personer och andra faktorer som gör insatserna extra komplexa.

Naturolyckor

Naturen i förbundet medför risk för stora skogsbränder, drunkningsolyckor och geologiska förutsättningar finns också för ras och skred. Räddningsarbetet vid skogsbränder och ras eller skred är riskfyllt och resurskrävande. Drunkningsolyckor ställer krav på snabba och effektiva räddningsinsatser.

Dammhaveri i någon av kraftverksdammarna som finns inom förbundet bedöms kunna orsaka stora skador på infrastruktur, egendom och miljö. Beroende på hur hårt vägnätet och broar drabbas kan brandkårens förmåga till insats påverkas.

6 Mål

Den övergripande målsättningen med LSO enligt regeringens proposition (2002/03:119) reformerad räddningstjänstlag var att ”det måste bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs”. Detta har varit utgångspunkten i de nationella mål som tagits fram.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. (LSO 1 kap. 1§)

Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomförs på ett effektivt sätt. (LSO 1 kap. 3§)

Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador. (LSO 1 kap. 3a§)

Med anledning av att 124 personer omkom i bränder under 2009, under sommar och höst samma år omkom 15 personer vid tre olika bostadsbränder. Dessa tragiska händelser ledde till att MSB tog fram en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda, med visionen ”Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand.” Målen reviderades under 2021 och har fem prioriterade åtgärdsområden:

- Stärka särskilt riskutsatta individers brandskydd i hemmiljö.
- Stärka kunskapen att förebygga och agera.
- Öka antalet fungerande brandvarnare.
- Verka för att genomföra en första insats med kort responstid.
- Utveckla kunskap genom forskning, lärande och innovation.

Utifrån de nationella målen i LSO, den nationella strategin för stärkt brandskydd tillsammans med riskbilden i förbundet, har fem övergripande verksamhetsmål formulerats. BRAND har en vision ”En Brandkår med omtanke för din trygghet”. För att förankra visionen mer tydligt har övergripande verksamhetsmål som anges nedan tagits fram. Målen bryts därefter ned i en årlig verksamhetsplan med planerade aktiviteter till de övergripande verksamhetsmålen.

MÅL 1: STARK FÖREBYGGANDE OCH OPERATIV FÖRMÅGA

Brandkåren Norra Dalarna ska ha en stark förebyggande och operativ förmåga att hantera den befintliga riskbilden i medlemskommunerna men det ska även finnas en stark förmåga att hantera utveckling och förändringar. För att klara av det behöver brandkåren verka för att bedriva en effektiv organisation, samarbeta med andra myndigheter och aktörer, ha teknik och utrustning i framkant samt ha en ständig kompetensutveckling hos personalen.

MÅL 2: STÄRKA DEN ENSKILDES FÖRMÅGA

Brandkåren Norra Dalarna ska verka för att stärka den enskildes kunskap och förmåga att ta ansvar för sitt brandskydd och därmed även kunna minimera konsekvenserna av den brand som uppstår. Detta är särskilt viktigt i områden där insatstiderna är långa eftersom tiden till att någon agerar är avgörande för brandförloppet och den fortsatta händelseutvecklingen.

MÅL3: EN ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

För att säkerställa brandkårens förmåga att hantera räddningsinsatser inom brandkårens område behöver personaltillgången säkras. Brandkåren behöver verka för jämställdhet, mångfald och kunna attrahera medarbetare med olika kompetenser och förmågor och verka aktivt för att dessa förmågor tillvaratas. MSB:s inriktning för ökad jämställdhet och mångfald i räddningstjänsten 2030 med tillhörande handlingsplan ska följas.

MÅL 4: STÄRKA FÖRMÅGAN FÖR RÄDDNINGSTJÄNST UNDER HÖJD BEREDSKAP

Kommunens organisation för räddningstjänst är en av de viktigaste hörnstenarna i ett modernt totalförsvaret. För att den, på ett effektivt sätt, och med kraft ska kunna lösa sitt uppdrag vid samhällsstörningar, höjd beredskap och krig, krävs en sammanhängande planering.

För BRAND handlar detta bland annat om att analysera hoten, bestämma ambitionsnivå, inventera behovet av resurser samt utbildning och övning. För de särskilda krav ett krig ställer krävs bland annat uppbyggnad av kompetens, säkerställande av personaltillgång genom krigsplacering samt tillgång till rätt materiel.

MÅL 5: GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Brandkåren Norra Dalarna ska ha en god ekonomisk hushållning, något som innebär att resurserna i verksamheten ska användas till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt.

- Resultatet efter finansiella poster ska uppgå till minst 200 tkr i genomsnitt över en period som sammanfaller med värdkommunens budget och planperiod.
- Investeringar ska finansieras med egna medel och det låneutrymme förbundet har enligt medlemskommunernas fattade borgensbeslut.

7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

7.1 TILLSYN

BRAND ansvarar för medlemskommunernas tillsyn av den enskildes skyldigheter enligt (LSO 2 kap. 2 och 4§§). Tillsynen syftar till att kontrollera att fastighetsägare och nyttjanderättshavare uppfyller de krav som följer av lagen samt dess föreskrifter. BRANDs arbete inom tillsyn regleras enligt MSBFS 2021:8 om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt LSO.

Tillsyn ska prioriteras vid byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd:

1. Frekvensen av bränder eller andra olyckor är hög.
2. En brand eller annan olycka medför stor risk för människors liv och hälsa.
3. En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader eller större påfrestning på samhället.
4. En brand eller annan olycka kan innebära stora skador på miljön.
5. En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden.

I föreskrifterna anges vissa byggnader och anläggningar där riskerna vid brand generellt anses vara stora och där tillsyn ska genomföras, så vida inte tillsyn bedöms som en mindre effektiv åtgärd. Utöver de byggnader som anges i tillsynsföreskrifterna ska brandkåren även utifrån lokala förhållanden identifiera objekt som uppfyller ett eller flera av ovanstående kriterier.

Vid tillsynens genomförande kontrolleras byggnaders och anläggningars tekniska brandskydd samt organisationens systematiska brandskyddsarbete. Vilka delar som ska kontrolleras specificeras vidare i MSBFS 2021:8 10§ och innefattar:

1. Möjligheten till utrymning
2. Skyddet mot brands uppkomst
3. Skyddet mot brandspridning inom byggnad
4. Skyddet mot brandspridning mellan byggnader, och
5. Möjligheten till räddningsinsats

Den regelbundna tillsynsverksamheten planeras utifrån tidsfrister. Samordning av tillsynen på tillsynsobjekt som innehar tillstånd för brandfarlig eller explosiv vara samordnas i den mån som det är möjligt. Tillsyn genomförs även vid särskilt uppkomna behov så som exempelvis tips från allmänheten eller när behov av tillsyn konstateras efter en räddningsinsats.

För att genomföra tillsyn inom förbundet ska medarbetaren vara utsedd tillsynsförrättare i enlighet med delegationsordningen för BRAND. Medarbetaren ska vara så kallad utsedd Räddningstjänsthandläggare. Medarbetaren ska lägst ha genomgått MSB:s utbildning *Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet A* eller motsvarande.

BRAND upprättar årligen en tillsynsplan, som beskriver hur tillsynsverksamheten planeras, vilka resurser som avsätts samt vilka förhållningssätt som ska tillämpas. I denna framgår även kompetenskrav för att utföra tillsyn inom förbundet mer detaljerat.

7.2 STÖD TILL DEN ENSKILDE

En förutsättning inom LSO är att den enskilde själv har det primära ansvaret för att hantera sina risker, vilket innebär att skydda sitt liv, sin hälsa, sin egendom och att inte orsaka olyckor. I första hand är det den enskildes skyldighet att själv vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa olyckor. Först när en olycka inträffat eller när det finns en överhängande fara för en olycka, när den enskilde själv eller genom att anlita någon annan, inte kan klara av situationen så är det samhällets skyldighet att ingripa.

Med anledning av ovanstående har BRAND följande förväntningar på den enskilde.

- *Ha förmåga att upptäcka en brand i egen bostad i ett tidigt skede genom att ha en fungerande brandvarnare.*
- *Ha förmåga att släcka en brand eller fördröja dess utveckling till dess att räddningstjänsten är på plats, och därigenom ha tillgång till släckutrustning som handbrandsläckare och brandfilt.*
- *Ha kunskap om hur man kan förebygga samt hantera en brand och andra olyckor.*

BRAND arbetar för att underlätta för den enskilde att förebygga brand genom:

- *Information på hemsidan*
- *Information på sociala medier*
- *Utbildningar till anställda inom medlemskommunerna*
- *Öppet hus*
- *Deltagande på evenemang*
- *Annonsering i lokal media*
- *Riktad information till specifika målgrupper*
- *Information och rådgivning vid tillsyner, verksamhetsbesök*
- *Samverkan med andra aktörer för att förebygga brand*
- *Vägledande dokument som kan agera vägledande i brandskyddsfrågor*
- *Tillgängliga för den enskilde via mejl, telefon eller besök.*

BRAND har årligen planerade informationsinsatser utifrån säsongsbaserad och annan information. Så som information om sotning- och brandskyddskontroll, soteld, eldstäder, gräs- och skogsbränder, bränder i bostäder, brandskydd på campingar, spisbränder, solceller, elbilar, fel i utrustning med mera.

7.3 RENGÖRING OCH BRANDSKYDDSKONTROLL

BRAND ansvarar för att upphandla entreprenörer, följa upp och samordna uppdraget gällande sotning och brandskyddskontroll.

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4§ LSO genomförs med syfte att förebygga och förhindra bränder i anslutning till förbränningsanordningar och imkanaler. Detta drivs i entreprenadform och regleras i avtal (från 1 maj 2023) mellan BRAND och det sotningsföretag som driver respektive distrikt, inom förbundet finns fyra olika sotningsdistrikt.

- Leksand
- Mora, Orsa, Älvdalen S
- Vansbro
- Älvdalen N

Fristerna för brandskyddskontroll regleras av MSBFS 2014:6 medan fristerna för sotning har fastställts av förbundets direktion. Arbetsordning för sotning och brandskyddskontroll beskriver ansvar, hur entreprenören ska utföra arbetet och även vad som förväntas av fastighetsägaren.

Totalt inom förbundets område finns ca 36 000 förbränningsanordningar.

Enligt 3 kap. 4 § i LSO får kommunen, efter ansökan, medge att en fastighetsägare utför eller låter någon annan utföra sotning (rengöring) på den egna fastigheten om sotningen kan ske på ett betryggande sätt ur brandsynpunkt. På BRANDs hemsida finns detta mer beskrivet och hur man som fastighetsägare går till väga för att ansöka om egensotning. Det är BRAND som prövar ansökan och utfärdar tillstånd till fastighetsägare som själva ansökt om egensotning. Intyg på genomförd utbildning i egensotning eller motsvarande krävs för att beviljas tillstånd.

Om det vid brandskyddskontroll eller tillsyn framkommer att sotningen inte skett på ett sådant sätt att anläggningen är säker ur brandskyddssynpunkt kan medgivandet om egensotning återkallas.

Enligt 3 kap. 6 § LSO får avgift tas ut för sotning och brandskyddskontroll. Taxan för sotning och brandskyddskontroll är indexreglerad och revideras årligen. Taxan är även konstruerad så att den varierar mellan sotningsdistrikten på grund av avstånd mellan bebyggelsen. De nya taxorna gäller från 1 maj 2023 och finns att hitta på BRANDs hemsida. En referensgrupp bestående av handläggare från förebyggandeavdelningen samt representanter från sotningsentreprenörer, planerar att träffas två gånger årligen på referensgruppsmöten för att samråda kring frågor på området.

7.4 ÖVRIGA FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Nedan redogörs de övriga förebyggande åtgärder som BRAND arbetar med.

7.4.1 TILLSTÅND LBE

Enligt 16 § LBE ska den som hanterar, överför eller importerar explosiva varor och den som yrkesmässigt eller i större mängd hanterar brandfarliga varor ha tillstånd till det. Enligt 17 § är kommunen tillståndsmyndighet, detta ansvar har överlåtits från medlemskommunerna till BRAND.

Hanteras brandfarlig eller explosiv vara kan tillstånd till hanteringen krävas. Det är MSB:s föreskrifter som reglerar vilka mängder som kräver tillstånd. Brandfarliga varor innebär brandfarliga vätskor, brandfarliga gaser och brandreaktiva ämnen. För explosiva varor är grundregeln att all hantering är tillståndspliktig.

Tillstånden är tidsbegränsade och det är tillståndsinnehavaren som ansvarar för att i god tid ansöka om nytt tillstånd innan gällande tillstånd upphör att gälla. Tillsyn prioriteras för de verksamheter som har tillstånd för hantering av brandfarlig och explosiv vara, målet är att verksamheter som innehar tillstånd ska tillsynas minst en gång under tillståndets giltighetstid.

7.4.2 PLAN- OCH BYGGÄRENDE

En stor del av det olycksförebyggande arbetet sker i samhällsplaneringen. Att i ett tidigt skede kunna göra anpassningar för att minska risken för att en olycka inträffar har en betydande effekt under lång tid framöver. För att kunna påverka och bidra till dessa anpassningar ska BRAND vara en aktiv part som remissinstans och sakkunnig i kommunernas plan- och byggprocesser. Detta innebär till exempel att granska översiktsplaner, detaljplaner, bygglovsärenden samt medverka på möten såsom tekniska samråd och slutsamråd. Vid behov ska dialog föras med berörda aktörer gällande byggnadstekniskt brandskydd och riskhantering.

7.4.3 STÖD TILL ANDRA MYNDIGHETER

BRAND ska genom att svara på remisser från andra myndigheter verka som stöd i deras beslutsfattande. Detta innefattar som ovan nämns att svara på remisser i frågor från de myndigheter, förvaltningar och aktörer som önskar BRANDs synpunkter. Exempelvis kan det röra sig om offentliga tillställningar, hotelltillstånd, Länsstyrelsen gällande Seveso samt remissinstans åt kommunernas alkoholhandläggare gällande serveringstillstånd.

BRAND ska kunna delta i samordnade tillsyner med miljö- och hälsoskyddsförvaltningarna, Länsstyrelsen, Polisen eller Arbetsmiljöverket.

BRAND ska kunna lämna sakkunnigutlåtanden till Polismyndigheten eller till Åklagarmyndigheten vid misstanke om brott i samband med en brand. Då kan BRAND på begäran upprätta ett sakkunnigutlåtande beträffande brand- och rökspridning samt risk för uppkomst av farlig miljö för människor att vistas i.

7.4.4 ELDNINGSFÖRBUD UTOMHUS

Varje kommun fattar beslut om eldningsförbud på inrådan av BRAND, enligt fastställd kommunal föreskrift *XXX kommuns föreskrifter om förbud mot eldning utomhus*. Enligt detta ska BRAND meddela kommunen om vilken brandrisk som råder, samt kommunicera detta med behörig tjänsteperson i kommunen.

Eldningsförbud infaller därmed enligt 3§ eller 4§ i föreskriften baserat på de rådande kriterierna i föreskriften. Utfärdande av eldningsförbud regleras i förordning (2003:789) om skydd mot olyckor 2 kap. 7§ beslutet om att utfärda eldningsförbud får inte delegeras till ett kommunalförbund enligt kommunallagen.

Även Länsstyrelsen Dalarna kan fatta beslut om eldningsförbud generellt i länet eller för en enskilda kommun. Vägledning finns i Länsstyrelsen Dalarnas skrift, *Eldning utomhus – Vägledning för Dalarnas län*.

Vid förhållanden som visar höga brandriskvärden kommande fem dygn enligt rekommendation under rubriken "Eldningsförbud" ska ansvarig räddningstjänst inom berört bevakningsområde kontakta Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap. Räddningstjänsten ska också kontakta Länsstyrelsen via tjänsteman i beredskap vid sjunkande brandriskvärden om eldningsförbud föreskrivits i delar av eller hela länet.

Vid hög brandrisk i hela eller stora delar av länet sammankallar Länsstyrelsen berörda räddningstjänster och kommuner för samverkan. Samverkan genomförs för att skapa en gemensam inriktning och samordning av arbetet med förbud och upphävande av förbud mot eldning utomhus.

7.4.5 SAMVERKAN

I samhället finns ett brett spektrum av risker att förhålla sig till. Från "vardagsolyckan" som inträffar relativt ofta till den ovanliga olyckan som endast inträffar enstaka gånger. För att på bästa sätt kunna förebygga hela spektrumet krävs att myndigheter, kommuner, kommunala förvaltningar och organisationer samverkar. BRAND ska inom förbundet och dess medlemskommuner vara en aktör i detta arbete och genom att delta i ett tvärsektorielt arbete jobba för att bygga processer, utveckla och synliggöra samarbete mellan kommuner, myndigheter och förvaltningar.

Ett exempel på denna typ av samverkan är kommunernas POSOM-grupper, som innebär att det inom respektive medlemskommun finns en väl övad organisation för psykiskt- och socialt omhändertagande i samband med större olyckor och kriser. I gruppen ingår representanter från kommunen, brandkåren, polisen, kyrkan och från det privata näringslivet.

7.4.6 ÄLVGRUPP

BRAND deltar i Dalälvens älvgrupp, det är Länsstyrelsen som leder arbetet och representanter från Länsstyrelsen, Kommuner, Vattenkraftbolag, Larmcentraler, Trafikverket, Polismyndigheten, SMHI och

andra organisationer med ansvar och uppgifter längs Dalälven medverkar.

Syftet är att grupperna ska skapa bättre lokala och regionala förutsättningar för hanteringen av höga flöden. Detta genom samordning av myndigheter och organisationer längs älvarna samt genom kunskaps- och kompetensuppbyggnad rörande dammsäkerhet, höga flöden med mera.

7.4.7 UTBILDNING

Enligt överenskommelse med samtliga medlemskommuner ska BRAND tillhandahålla utbildning i grundläggande brandskydd för medlemskommunernas personal. Även utbildning i hjärt- och lungräddning (HLR) utförs vid årligen planerade tillfällen.

I mån av tid och om verksamheten tillåter, kan utbildning i systematiskt brandskyddsarbete (SBA) för kommunanställda utföras.

BRAND ansvarar för att utbildning i brandskydd ges till skolungdomar i medlemskommunerna. Brandskyddsföreningens koncept *Flammys brandskola* genomförs för elever i årskurs 2 och för elever i högstadiet genomförs utbildningen *Upp i rök*.

8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

8.1 ÖVERGRIPANDE

BRAND är organiserat för att hantera de risker som redovisats i kapitel 4. BRAND är inte dimensionerat för att på egen hand kunna hantera allt som kan inträffa. Många större eller komplicerade händelser kräver samverkan med andra räddningstjänster, organisationer och myndigheter för att helt kunna hanteras.

Begreppet räddningstjänst definieras i lagen som “de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön.” (LSO 1 kap. 2 §).

Samhällets skyldighet att ingripa innefattar de olyckor som den enskilde själv, eller med anlitande av någon annan, inte klarar av att hantera. Förutsättningarna för att den kommunala eller statliga räddningstjänsten ska ingripa är enligt LSO:

- Behovet av ett snabbt ingripande.
- Det hotade intressets vikt.
- Kostnaderna för insatsen.
- Omständigheterna i övrigt.

Skyddet mot olyckor ska, med hänsyn till lokala förhållanden, vara tillfredsställande och likvärdigt. Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

8.1.1 TILGÅNG TILL EGNA RESURSER

BRAND hade totalt 2022-08-31 297 anställda. 259 av dem är anställda som deltidsbrandmän och värn. 38 personer är heltidsanställda som brandmän, brandinspektörer, chefer, driftpersonal och inom administration.

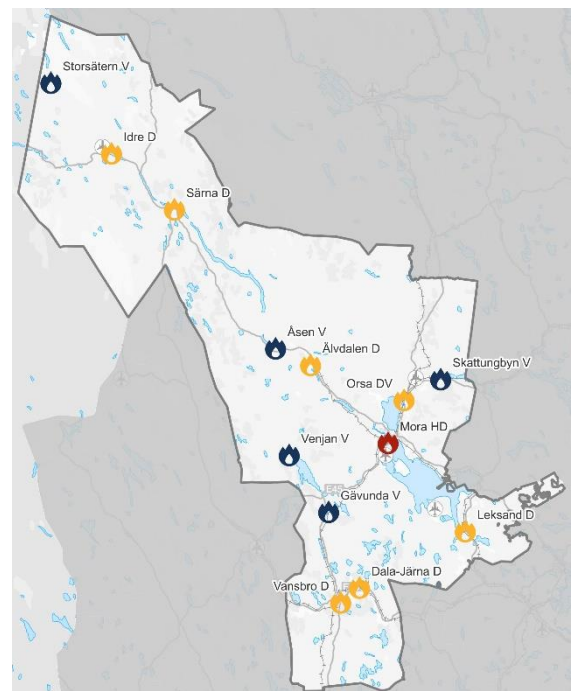
Inom BRAND utgår räddningsstyrkorna från totalt 9 brandstationer (hel och deltid) samt ytterligare 6 stycken värn.

Inom BRAND har FIP enhet införts eller ska införas inom kort i förbundet. En första initialt skadeavhjälpande resurs som snabbt kan bege sig till den olycksdrabbade och därmed bromsa skadeutvecklingen i ett inledningsskede.

FIP (första insatsperson) finns numera på alla stationer utom Älvdalen, där det planeras att införas inom kort.

Ledningsresurserna IL, respektive IL/RIL finns rörlig inom hela förbundet. Räddningsstyrkornas placering och beredskapsform redovisas i Figur 23.

Vid räddningsvärnen finns frivilliga som om de har möjlighet när en olycka inträffar, kan förhindra eller fördröja skadeförloppet i väntan på ankommande räddningsstyrkor.

8.1.1.1 Bemanning

Tabell 4. Stationer och ledningsenheter vid normalnivå.

Område	Beredskapsstyrka	Anspänningstid
Rörlig inom hela förbundet Täcker även Malung-Sälen	RIL, Regional insatsledare 1 st.	Kvittera larm inom 90 sekunder.
Rörlig inom hela förbundet	IL, Insatsledare 2 st. varav en dessutom tjänstgör som RIL.	Kvittera larm inom 90 sekunder.
Station Mora	1 befäl, 1 gruppleadare och 7 brandmän <i>Minsta bemanning:</i> 1 befäl och 4 brandmän	90 sekunder (Heltid/FIP) 5 minuter (Deltid)
Station Leksand	1 befäl, 1 gruppleadare och 5 brandmän <i>Minsta bemanning:</i> 1 befäl och 4 brandmän	90 sekunder (FIP/FIB) 6 minuter (Deltid)
Station Orsa	1 befäl och 4 brandmän <i>Minsta bemanning:</i> 1 befäl och 4 brandmän	90 sekunder (FIP) 5 minuter (Deltid)
Station Vansbro / Dala-Järna	1 befäl, 1 gruppleadare och 5 brandmän <i>Minsta bemanning:</i> 1 befäl och 4 brandmän	90 sekunder (FIP) 7 minuter (Deltid)
Station Älvdalen	1 befäl och 4 brandmän <i>Minsta bemanning:</i> 1 befäl och 4 brandmän	(90 sekunder (FIP) kommer införas under perioden.) 5 minuter (Deltid)
Station Särna	1 befäl och 3 brandmän <i>Minsta bemanning:</i> 1 befäl och 1 brandman	90 sekunder (FIP) 5 minuter (Deltid)
Station Idre	1 befäl och 3 brandmän, 1 befäl och 4 brandmän (under vinterns högsäsong 1/12–30/4) <i>Minsta bemanning:</i> 1 befäl och 3 brandmän	90 sekunder (FIP) 10 minuter (Deltid)

Minsta bemanning är det antal tjänstgörande brandmän som ska finnas tillgänglig vid ett avvikande läge till exempel vid vakanser, sjukdom etc.

Inom förbundet finns också totalt sex räddningsvårn där målsättningen är att varje vörn bör bestå av minst 5 räddningsmän vardera för att kunna bistå de ordinarie styrkorna vid behov. Följande räddningsvårn finns i förbundet idag:

Tabell 5. Räddningsvårn i förbundet.

Distrikt Mora	Distrikt Orsa	Distrikt Älvdalen
Gävunda	Orsa	Storsäteren
Venjan	Skattungbyn	Åsen

8.1.2 TILLGÅNG TILL RESURSER I SAMVERKAN MED ANDRA KOMMUNER

BRAND samverkar med en rad aktörer i samband med genomförandet av räddningsinsatser. Utöver RRB och SOS Alarm finns endast reglerade avtal med norsk räddningstjänst, Midt-Hedmark Brann- och Redningsvesen IKS.

8.1.3 ALARMERING AV BRANDKÅREN

I normalfall larmar allmänheten brandkåren genom SOS Alarm via telefonnumret 112. SOS Alarm förmedlar därefter inkomna larm till aktuell räddningsstyrka. Minst två av varandra oberoende larmvägar för utalarmering av räddningsstyrkorna ska finnas, varav den ena är via RAKEL.

BRAND ska från fasta och mobila ledningsplatser ha möjlighet till radiosamband med egna och samverkande kommunala och statliga räddningsenheter via RAKEL-systemet.

Vid störningar eller avbrott i 112-trafiken ska SOS Alarm informera Vakthavande befäl (VB) som i sin tur informerar Regional Insatsledare (RIL). Beroende på omfattningen av störningen eller avbrottet beslutar RIL om vilka åtgärder som ska vidtas. Exempel på åtgärder kan vara utplacering av fordon med Rakel, IP, telefoni på strategiska platser och informationsmeddelande (VMA) till allmänheten.

8.1.4 BRANDVATTENFÖRSÖRJNING

Kommunens ansvar för tillgång till brandvatten hänförs till nedanstående:

- I plan och bygglagen (2010:900) 2 kap. 6§: Vid planläggning, i ärenden om bygglov och vid åtgärder avseende byggnader som inte kräver lov enligt denna lag ska bebyggelser och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till skydd mot uppkomst och spridning av brand och mot trafikolyckor och andra olyckshändelser.
- I lagen (2003:778) om skydd mot olyckor: 3 kap. 1§: För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ska kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder.

För att kunna säkerställa tillgången till brandvatten behöver det upprättas en brandvattenplan som tas fram i dialog mellan VA-huvudman, BRAND, medlemskommunernas enheter för fysisk planering m.m. och andra kommunala enheter som berörs av frågan. Brandvattenplanen ska ligga till grund för hur ledningsnätet ska dimensioneras, hur brandposterna ska placeras och underhållas. Det bör tydligt anges i vilka områden bränder ska släckas med vatten direkt från brandposter och var tankfordon ska användas, brandvattenplanen skall innehålla följande⁴⁰:

⁴⁰ Svenskt Vatten, P114, *Distribution av dricksvatten*, 2020.

- Områden i kommunen med släckning direkt från brandposter.
- Områden med släckning från tankfordon.
- Ansvar för drift, underhåll och förnyelse av brandposter.
- Hur behovet av brandvatten ska tillgodoses i områden utan allmän vattenförsörjning.
- Hur kostnaderna för att tillgodose behovet av brandvatten ska finansieras.

Brandvattenplan för BRANDs förbundsområde kommer att vara högt prioriterat och uppdateras i handlingsprogrammet när denna är framtagen. Syftet är att klargöra hur behovet av brandvatten ska tillgodoses, utifrån de lokala förutsättningarna och även utreda eventuella brister som förekommer och utreda förslag på åtgärder.

Inom förbundet, i centralorterna och i vissa byar utanför ska det finnas ett ändamålsenligt antal brandposter, brandvattenkiosker anslutna till kommunens vattenledningsnät och annat utifrån behovet som utretts i brandvattenplanen. Det är de enskilda kommunerna som ansvarar för att en ändamålsenlig brandvattenförsörjning finns, BRAND stödjer kommunerna i vad som är ändamålsenligt och ska därför ges tillfälle till yttrande i samband med framtagande av nya detaljplaner och markexploatering.

Inom förbundet används ett alternativsystem med utglesning av brandposter. För att detta ska vara möjligt måste BRAND förfoga över en tankbil i aktuellt område med minst 10 m³ tankvolym. I Mora, Leksand och Vansbro krävs två tankbilar med vardera minst 10 m³ tankvolym på respektive station.

I Leksand finns två särskilda anläggningar med brandvattenpumpar och ledningssystem från sjön Siljan. En av dessa finns i Tällberg och den andra vid Lugnetområdet i Leksand (vid Tegera arena). Syftet är att förstärka den befintliga brandvattenförsörjningen. Leksands kommun ansvarar för drift och skötsel av anläggningarna.

8.1.5 TID FRÅN ATT LARMET INKOMMER TILL 112 TILL ATT FÖRSTA KOMMUNALA RÄDDNINGRESURS NÅR OLIKA DELAR AV FÖRBUNDET, INKLUSIVE LARMHANTERINGEN

Responstiden består av tid från mottaget 112 samtal till första utlarmning av BRANDs räddningsresurser (larmhanteringstid) som tillsammans med anspänningstid, körtid och tid för att påbörja en insats utgör insatstid. Anspänningstiden är den tid från att larmet går till dess att utryckningsfordonen ska ha lämnat stationen. Körtiden är den tid det tar för utryckningsfordonen att köra från stationen till skadeplatsen.

Larmhanteringstid (tid från 112 anrop ankom till första utlarmning) var under 2022 i genomsnitt 2,5 minuter för ärenden som klassificeras som räddningstjänstupdrag inom BRAND.

För att tydliggöra insatstiden på ett lätt och överskådligt sätt har insatskartor tagits fram med hjälp av körtidsberäkningar i SOS webbkarta (ResQmap). I beräkningen har 1 minut för uppstart av insats räknats in i nedanstående kartor som tydliggör insatstiden till förbundets olika områden. För detaljerad bedömning som inte kan göras i nedanstående kartor, ska detta samverkas med BRAND för att reda ut den formella insatstiden till området.

I Boverkets gällande föreskrifter (BFS 2011:6 med ändringar till och med BFS 2020:4) kan BRAND bistå vid utrymning i Vk 1 (industrier, kontor m.m.) samt i Vk 3 (bostäder), där höjdfordon finns att tillgå inom nedan angivna insatser upp till 23 meter. Inom BRAND finns höjdfordon i Leksand och Mora, dessa har en förmåga att bistå vid utrymning **upp till 18 meter**. Den lokala förmågan för utrymning via höjdfordon avviker från möjligheterna i byggreglerna. Utrustning för att bistå vid utrymning med utskjutsstege (bärbar stegutrustning) finns att tillgå upp till 11 meter på samtliga stationer i Idre, Leksand, Mora, Orsa, Särna, Vansbro och Älvdalen.

Tabell 6 Redogörelse för när brandkåren kan tillgodoräknas för utrymning i Vk 1 och Vk 3 utifrån den lokala förmågan.

Höjd till underkant på fönster/balkongräcke	10 minuter insatstid	20 minuter insatstid
Upp till 11 meter	Normalt OK.	Endast OK för Vk 3 (bostäder) med max 3 våningsplan.
11–18 meter	OK, om tillgång till höjdfordon finns.	Inte OK.
Över 18 meter	Brandkåren Norra Dalarna har <u>inte</u> möjlighet att bistå vid utrymning över 18 meter.	Inte OK.

FIP (Första insatsperson) eller FIB (Första insatsbefäl) rör sig fritt inom sitt geografiska område och kan av denna anledning åka direkt till den skadedrabbade, detta redogörs inte på nedanstående kartor.

Vid beräkning så har orternas respektive brandstation använts som utgångspunkt.

För samtliga insatskartor gäller följande gränser för insatstiden:

	0 - 10 minuter
	10 - 20 minuter
	20 - 30 minuter
	> 30 minuter

Hur stor andel av befolkningen (bofasta) inom respektive distrikt (kommun) som får hjälp inom en viss tid visas i diagram under respektive karta. Färgerna motsvarar insatstiden.

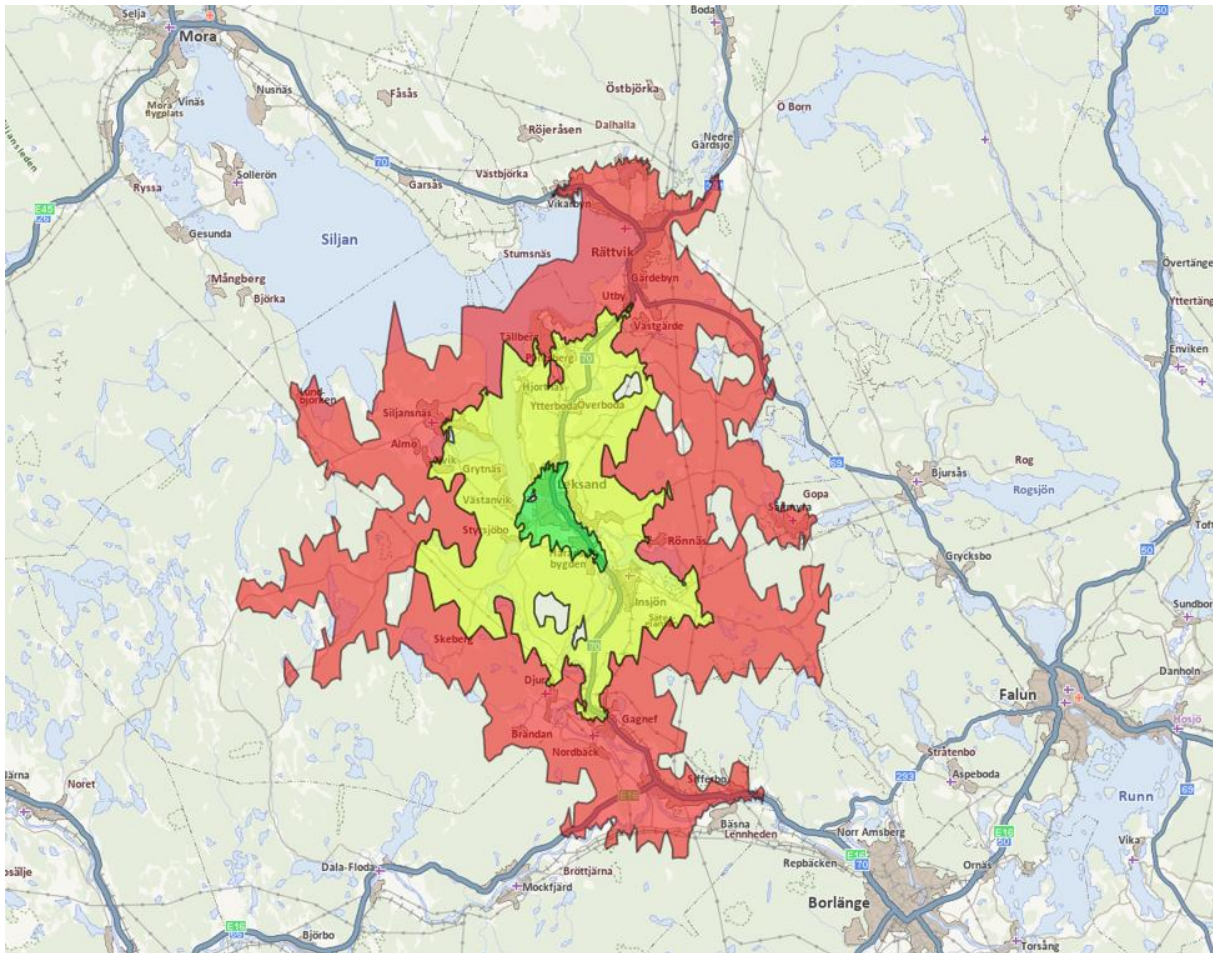
I nedanstående insatstider angivna i Figur 25 till Figur 32 beskrivna per station. Behöver angiven larmhanteringstid adderas till den formella insatstiden.

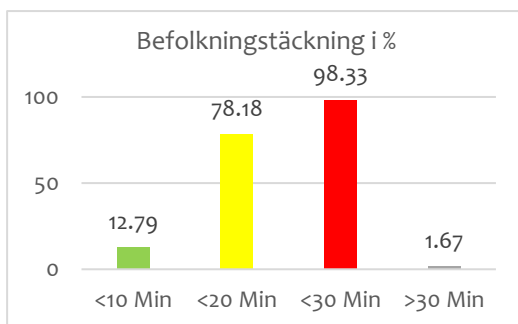
Leksand D (Deltid)

Anspänningstid 6 minuter.

Karta nedan visar det geografiska tidsområde som det tar för BRANDS större räddningsfordon att komma till aktuell plats samt även höjdfordon, i de fall BRAND medverkar vid utrymning.

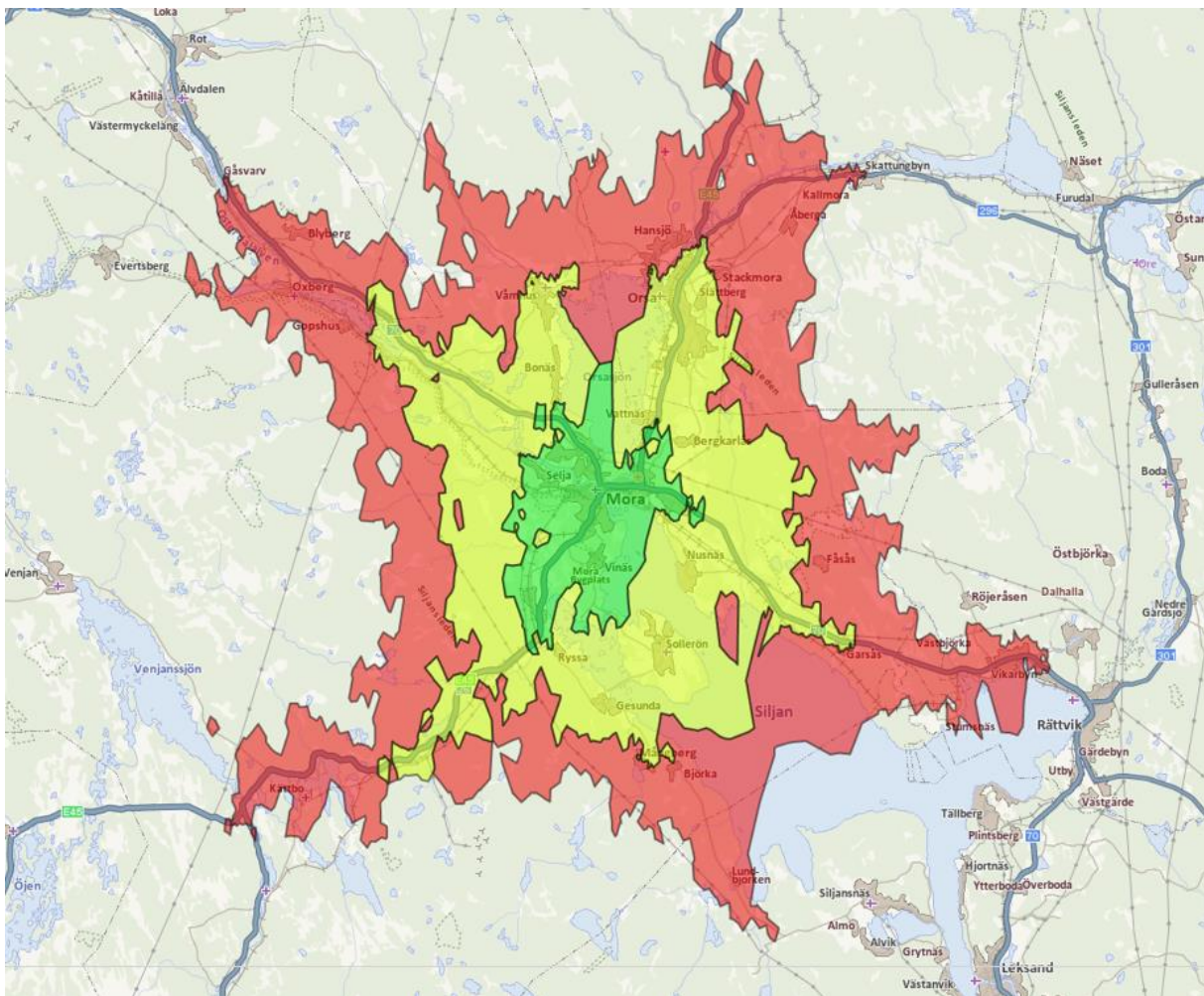
Figur 25 Insattid för brandkårens fordon för station Leksand (D).

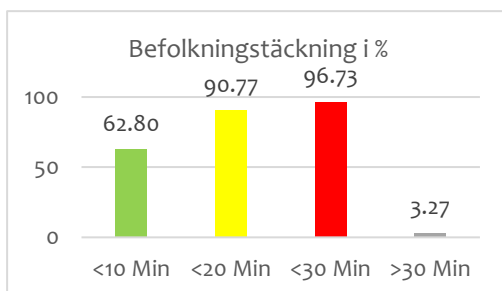
Mora H (Heltid)

Anspänningstid 90 sekunder.

Karta nedan visar det geografiska tidsområde som det tar för BRANDS större räddningsfordon att komma till aktuell plats samt även höjdfordon, för de fall där BRAND medverkar vid utrymning.

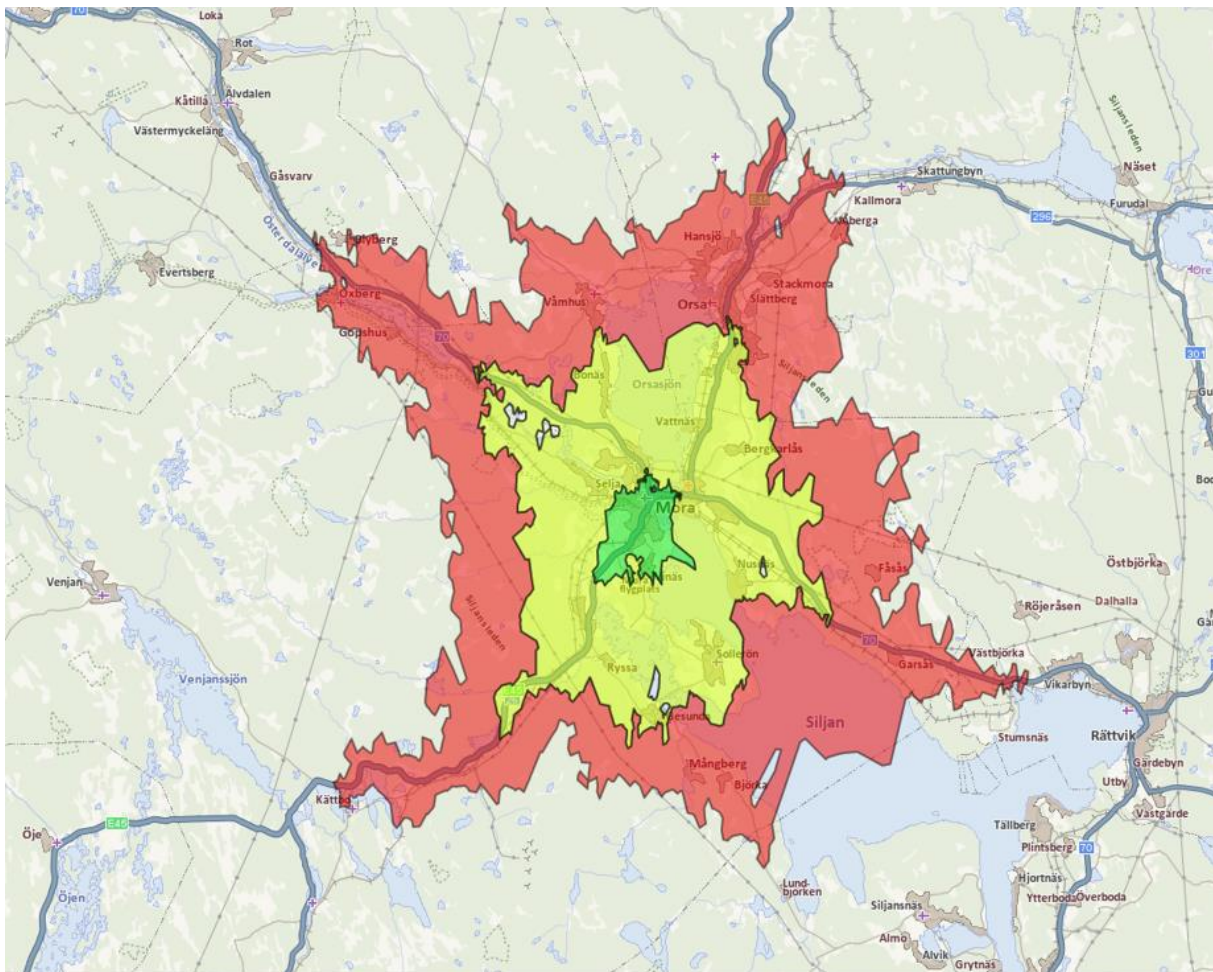
Figur 26 Insattid för brandkårens fordon för station Mora (H).

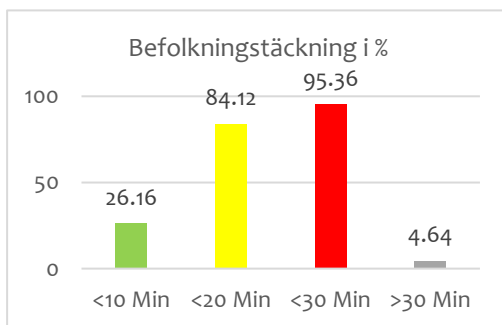
Mora D (Deltid)

Anspänningstid 5 minuter.

Denna karta inkluderar det geografiska tidsområde som det tar för BRANDS större räddningsfordon att komma till aktuell plats.

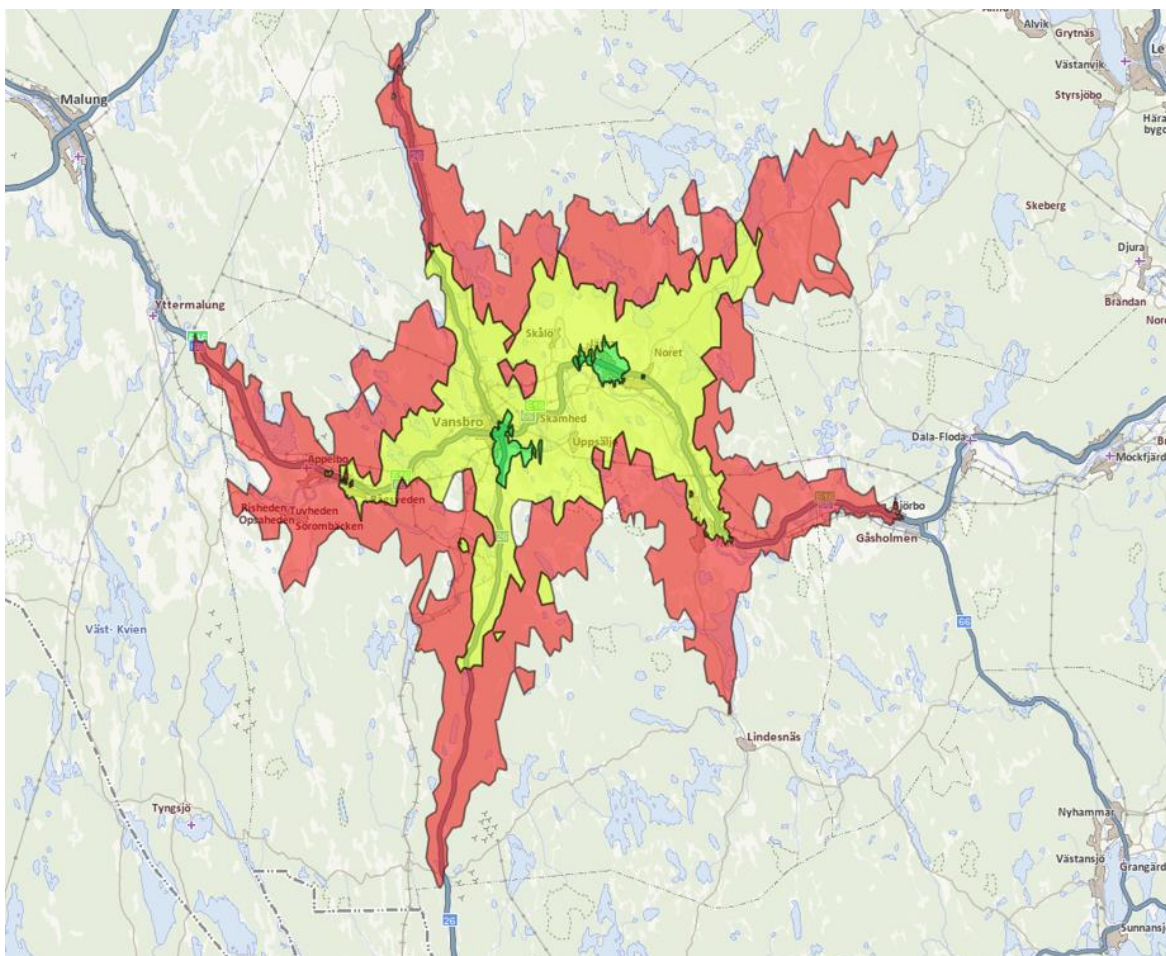
Figur 27 Insattid för brandkårens fordon för station Mora (D).

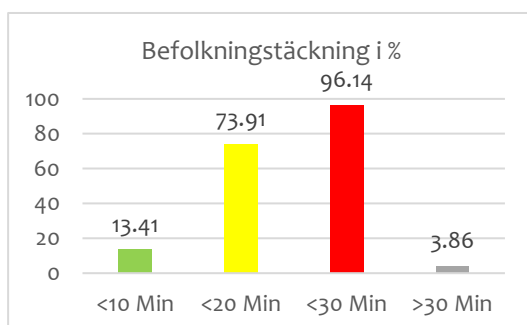
Vansbro D (Deltid) och Dala-Järna D (Deltid)
Anspänningstid 7 minuter.

Denna karta inkluderar det geografiska tidsområde som det tar för BRANDS större räddningsfordon att komma till aktuell plats.

Vansbro (D) och Dala-Järna (D) larmas och agerar tillsammans i normala fall. Dala-Järna har förmåga i form av en tankbil samt ett FIB (första insatsbefäl).

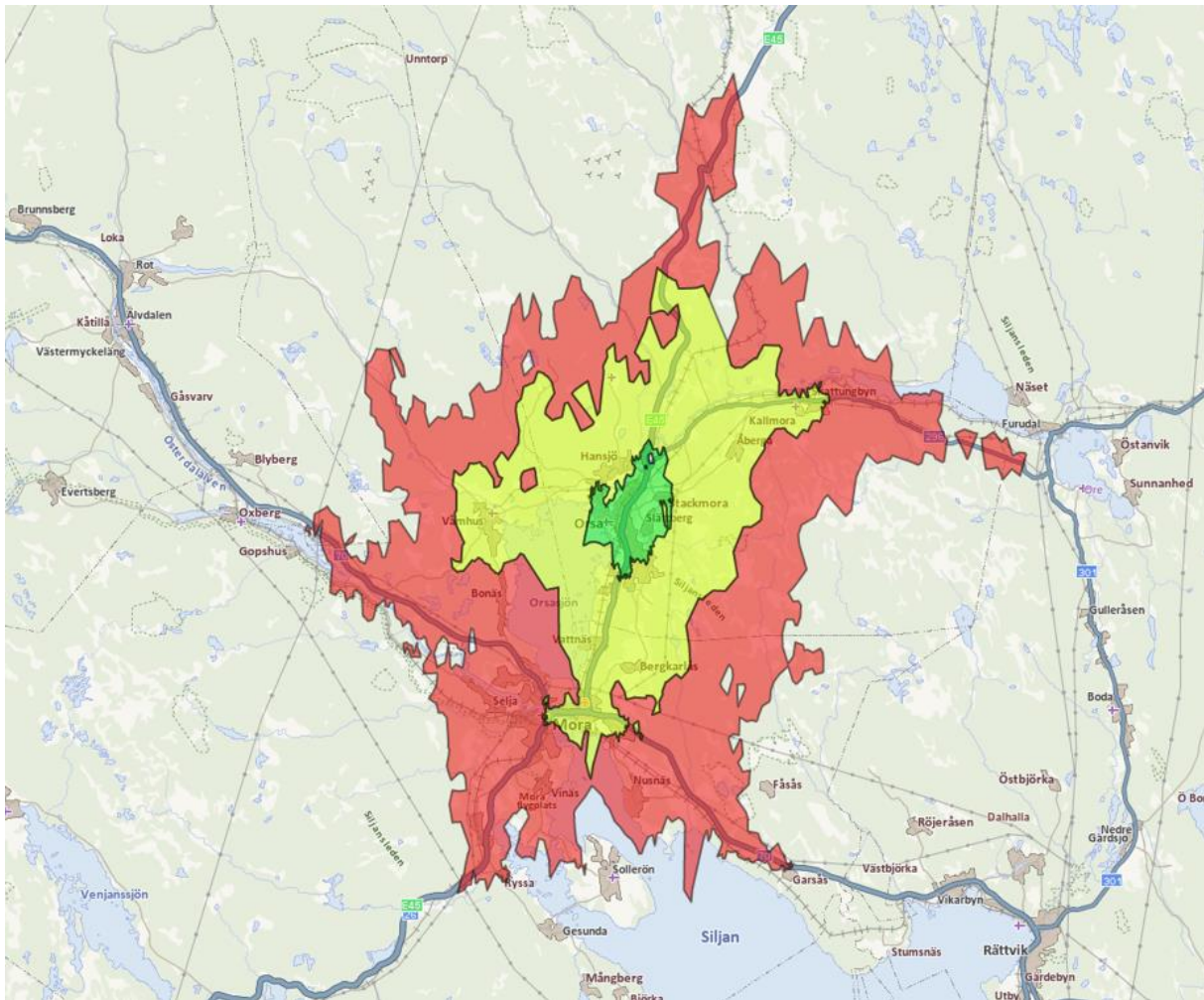
Figur 28 Insatstid för brandkårens fordon för station Vansbro (D) och Dala-Järna (D).

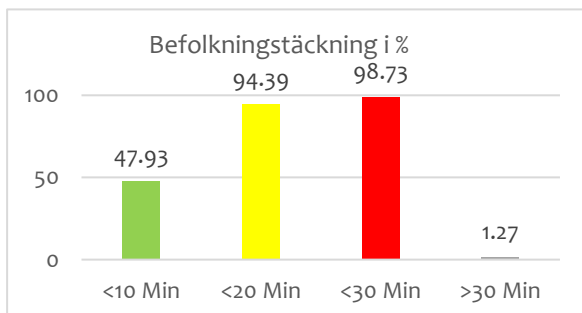
Orsa D (Deltid)

Anspänningstid 5 minuter.

Denna karta inkluderar det geografiska tidsområde som det tar för BRANDS större räddningsfordon att komma till aktuell plats.

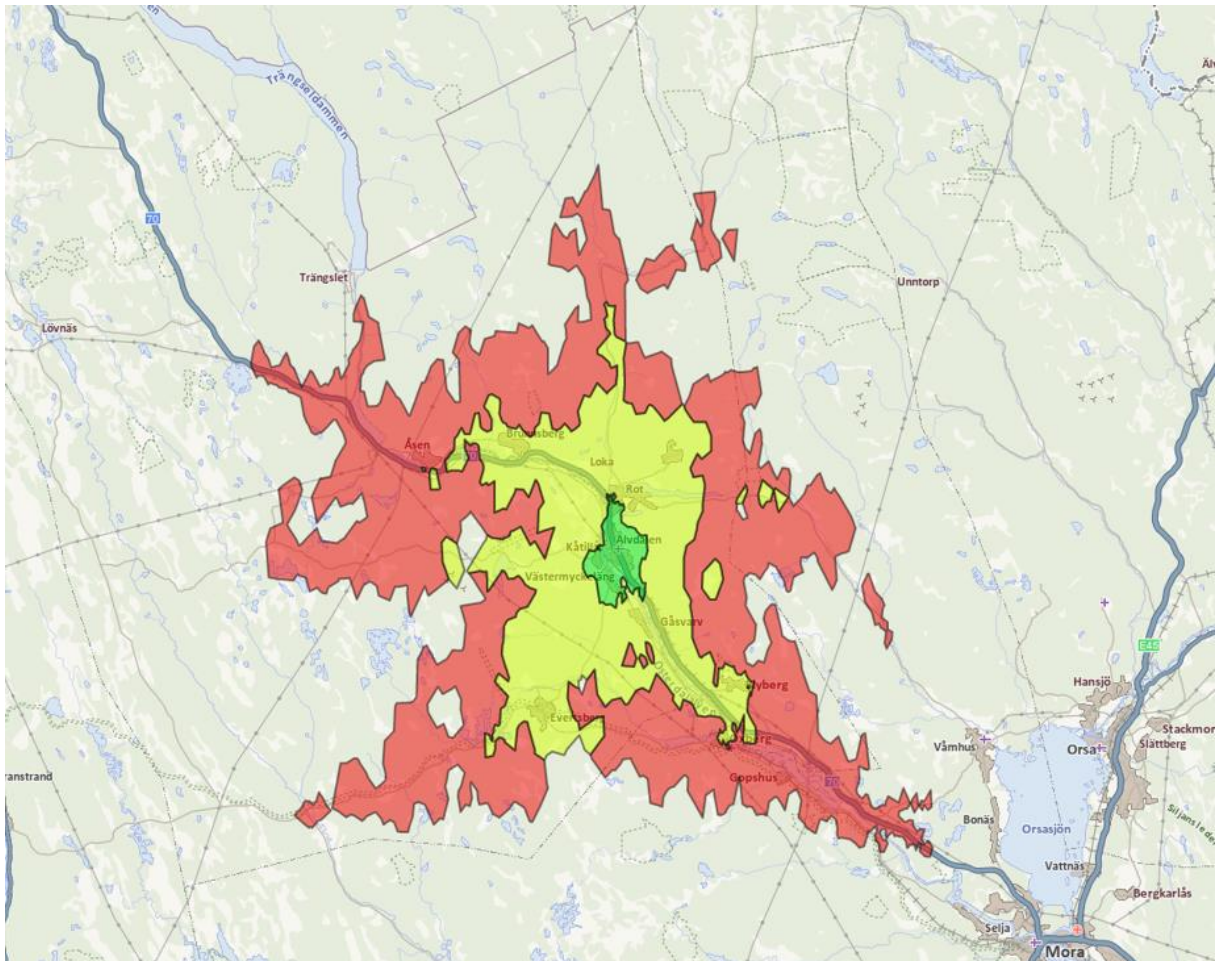
Figur 29 Insatstid för brandkårens fordon för station Orsa (D).

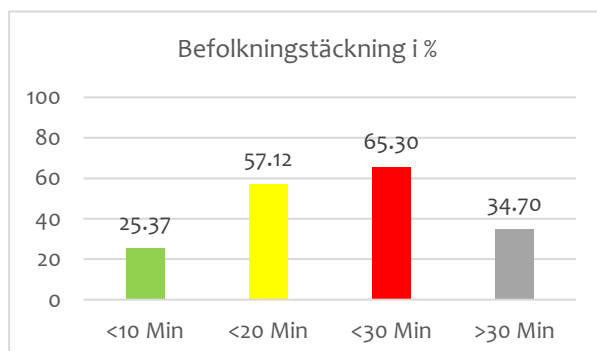
Älvdalen D (Deltid)

Anspänningstid 5 minuter.

Denna karta inkluderar det geografiska tidsområde som det tar för BRANDS större räddningsfordon att komma till aktuell plats.

Figur 30 Insattid för brandkårens fordon för station Älvdalen (D).

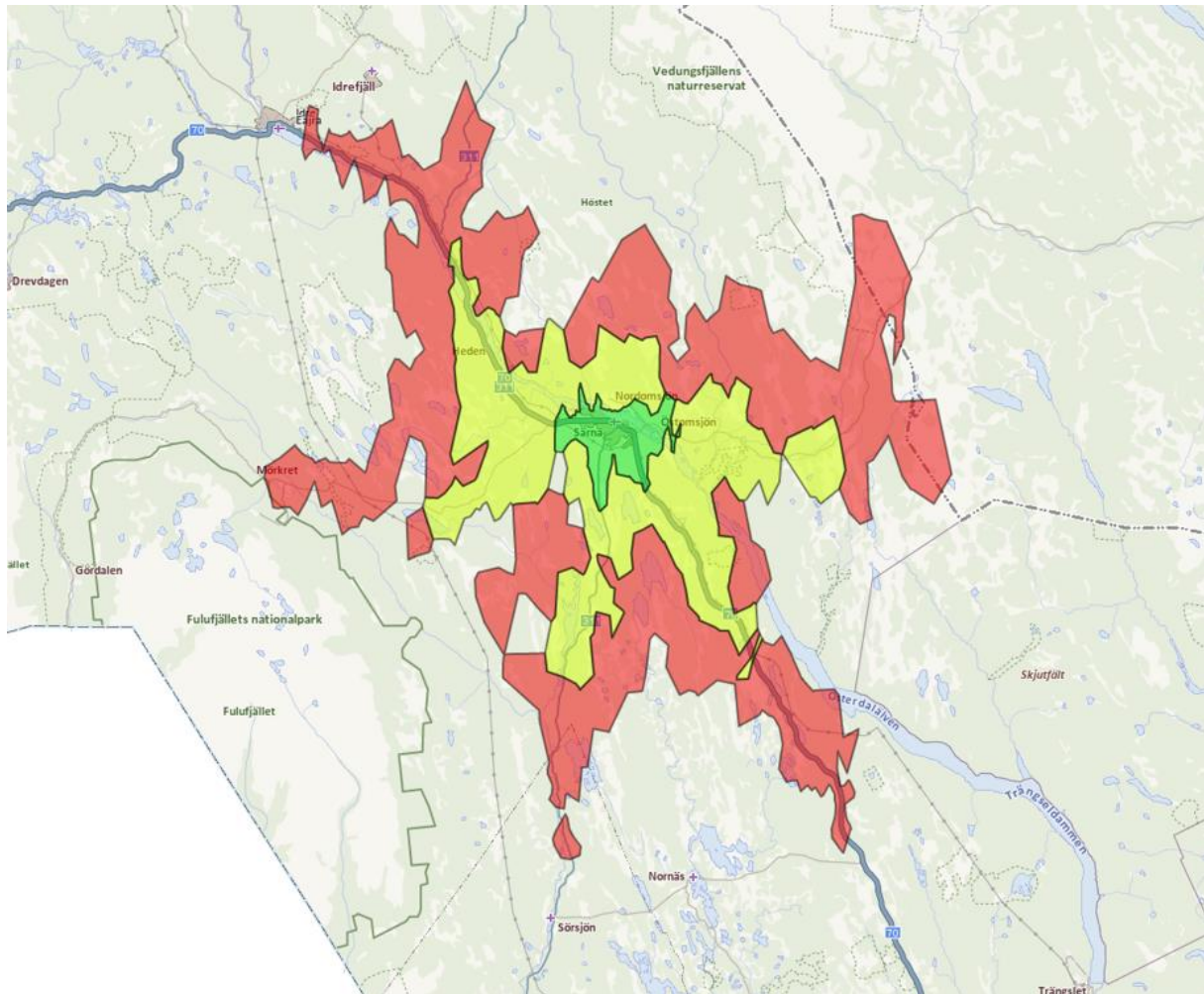

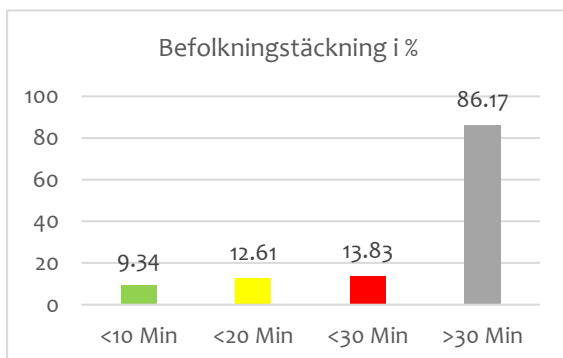
Särna D (Deltid)

Anspänningstid 5 minuter.

Denna karta inkluderar det geografiska tidsområde som det tar för BRANDS större räddningsfordon att komma till aktuell plats.

Figur 31 Insattid för brandkårens fordon för station Särna (D).

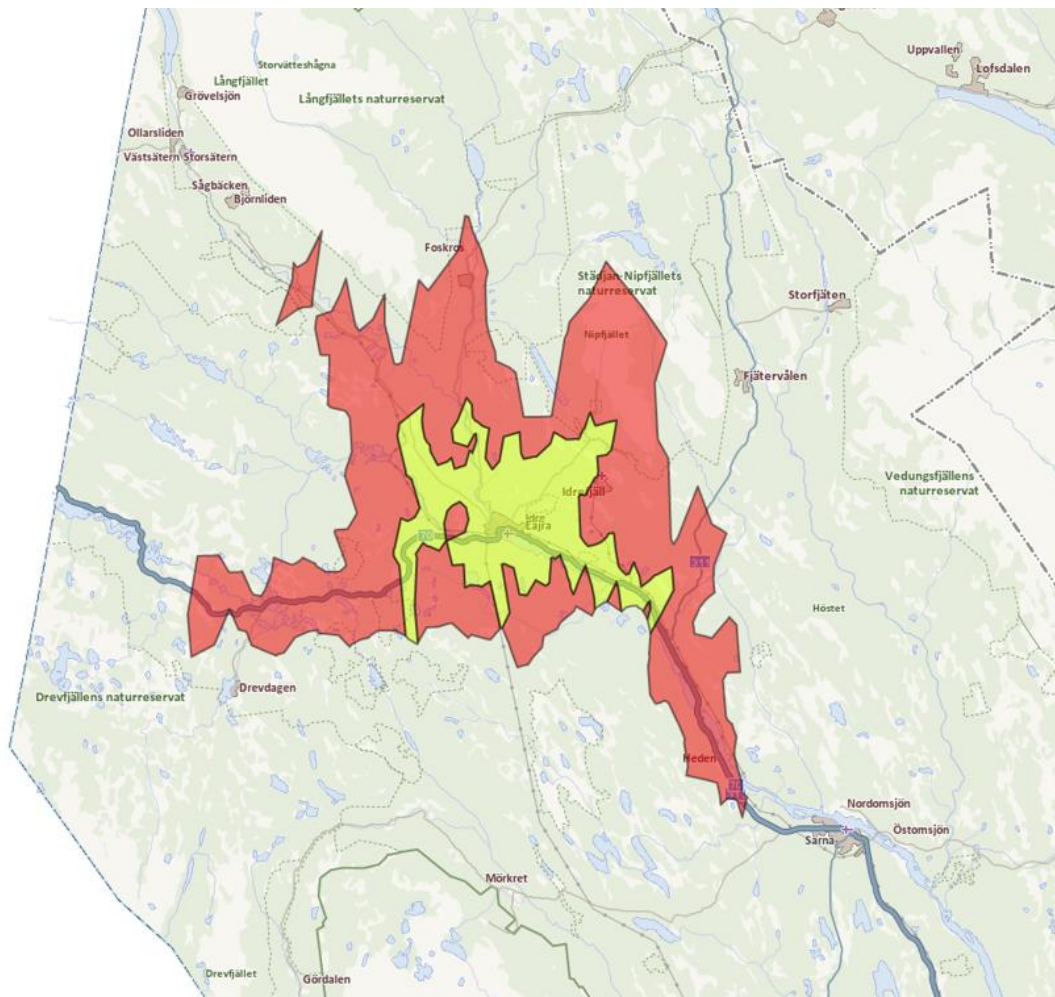

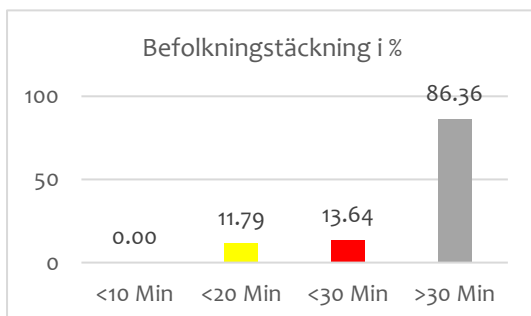
Idre D (Deltid)

Anspänningstid 10 minuter.

Denna karta inkluderar det geografiska tidsområde som det tar för BRANDS större räddningsfordon att komma till aktuell plats.

Figur 32 Insattid för brandkårens fordon för station Idre (D).

8.1.6 ÖVERLÅTANDE ÅT ANNAN ATT VIDTA INLEDANDE BEGRÄNSANDE ÅTGÄRDER

BRAND har ett antal frivilliga brandvårn, organisationer som på eget initiativ har utbildats och utrustats för att kunna genomföra inledande begränsande åtgärder och på annat sätt vara räddningsledaren behjälplig. Dessa larmas via sms-larm och hanteras genom tjänsteplikt enligt LSO.

8.1.7 SAMVERKAN MED ANDRA AKTÖRER

Utöver samverkansavtal med andra räddningstjänstorganisationer finns det utifrån särskilda behov även samverkan med andra aktörer.

Samarbetsorganisationer:

- FRG, Frivilliga resurs gruppen
- Försvarsmakten
- Polisen
- Trafikverket
- Sjöfartsverket (JRCC)
- Sjöräddningssällskapet
- MSB, bland annat bistår BRAND med FSOL personal (Förstärkningsresurs för stöd till samverkan och ledning).
- Länsstyrelsen Dalarna, räddning- och röjningsstyrkor

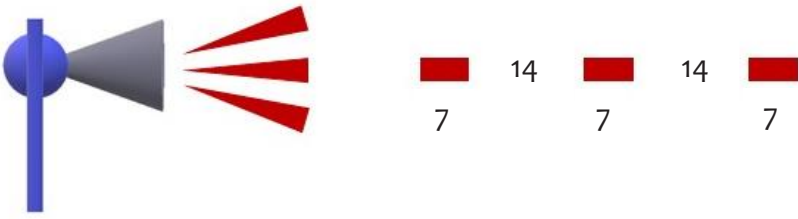
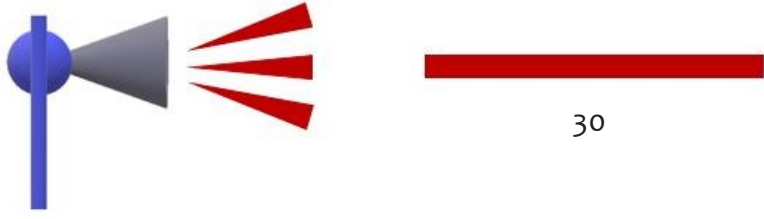
Andra avtal och uppdrag:

- För Region Dalarnas räkning deltar BRAND vid sjukvårdsinsatser i samband med hjärtstopp och lyft- och transporthjälp.
- BRAND utför akut omhändertagande av självmordsbenägen person (AOSP). BRAND söker efter personen och försöker förhindra självmord tillsammans med polis och sjukvård.
- Vid olyckor på väg och järnväg sanerar BRAND vägbanan samt tåg och tåganläggning.
- BRAND utför akut restvärdesräddning efter en brand eller olycka, gör åtgärder för att åstadkomma en torr och rökfri miljö på och i branddrabbade byggnader.
- BRAND utför vägsaneringsuppdrag åt kommuner och Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB.

8.1.8 VARNING OCH INFORMATION TILL ALLMÄNHETEN

Allmänheten ska vid allvarliga olyckshändelser, stora samhällsstörningar och extraordinära händelser kunna varnas och informeras. När beslut om att allmänheten ska varnas aktiveras Viktigt meddelande till allmänheten (VMA). Ett VMA kan föregås av varningssignal från någon av de tyfoner som är utplacerade i landet. Inom förbundet finns tyfoner i Mora, Älvdalen och längs österdalälven från Åsen och nedströms till Garberg. Ett VMA kan även sändas utan varningssignaler.

För situationer som inte innebär omedelbar eller inom kort förestående fara kan informationsmeddelande sändas ut för att förebygga eller begränsa skador på liv, hälsa, egendom eller miljö. Meddelandet kan sändas ut via lokal- eller riksradio genom att begära programbrytning. Även via TV och nyhetssändningar kan meddelandet ges.

Typ av meddelande	Betyder
<p>Signal "Viktigt meddelande"</p> <p>Består av 7 sekunder långa signaler som omväxlingsvis följs av 14 sekunders tystnad. Signalerna upprepas i minst 2 minuter.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Gå inomhus. • Stäng dörrar, fönster och ventilation. • Lyssna på Sveriges radio P4 för mer information. • Läs och följ instruktionerna noga.
<p>Signal "Faran över"</p> <p>Faran över signaleras med en 30 sekunder lång signal.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Faran är över.

Figur 33 VMA betydelse

Signalen "Viktigt meddelande" kan aktiveras från brandstationerna i Mora och Älvdalen eller från SOS Alarm. Beslut om att aktivera VMA kan fattas av polisen, SOS Alarm, smittskyddsläkare, räddningsledare samt ledningen för anläggningar med farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO. Beslut om informationsmeddelande kan fattas av flera aktörer.

Signalen "Viktigt meddelande" följt av "Faran över" provas av BRAND kl. 15:00 första helgfria måndagen i mars, juni, september och december.

8.2 BESKRIVNING PER OLYCKSTYP

8.2.1 BRAND I BYGGNAD

	Uppgiften kan genomföras med personella och materiella resurser enligt tabell nedan.			
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med annan räddningsstyrka eller tillförsel av personell eller materiell resurs.			
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med andra kommuner eller räddningsförbund.			
	Uppgiften kan inte genomföras.			
Brand i byggnad - rökdykning	1. Förmåga Självskydd, undersökning och kontroll, åtgärder i utrymmen utan tät brandrök.	2. Förmåga Utrustning och utbildning för rökdykning finns. Numerär för liten för rökdykning, kan behöva förstärkning från annan styrka.	3. Förmåga Utrustning och utbildning för rökdykning finns. Lämpliga för rökdykning i normal riskmiljö	4. Förmåga Utrustning och utbildning för rökdykning finns. Lämpliga för rökdykning i hög riskmiljö
Mora				
Leksand				
Orsa				
Vansbro				
Älvdalen				
Särna				
Idre			Vintertid 1+4*	
Dala-Järna				

* 1/12-30/4, övrig tid 1+3 vid dessa tillfällen saknas förmåga för rökdykning.

Brand i byggnad - arbete på höjd	1. Förmåga: Utvändig livräddning från byggnad i två våningar. Säkert arbete på tak.	2. Förmåga: Utvändig livräddning från byggnad upp till 11 meter (3 våningar).	3. Förmåga: Tillhandahålla säker arbetsplattform. Utvändig släckning och/eller livräddning från byggnad.	4. Förmåga: Utvändig släckning och/eller livräddning från byggnad upp till 18 meter. (ca. 6 våningar).
Mora				
Leksand				
Orsa				
Vansbro				
Älvdalen				
Särna				
Idre				
Dala-Järna				

8.2.2 BRAND UTOMHUS

	Uppgiften kan genomföras med personella och materiella resurser enligt tabell nedan.
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med annan räddningsstyrka eller tillförsel av personell eller materiell resurs.
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med andra kommuner eller räddningsförbund.
	Uppgiften kan inte genomföras.

	Exempel på utrustning: Mindre släckenheter, begränsat med släckmedel	Exempel på utrustning: Normal utrustning släckbil/tankbil Flamdämpare Ryggsprutor	Exempel på utrustning: Utökad resurs för brand i terräng, t.ex. släpkärra med skogbrandsutrustning	Exempel på utrustning: Särskild extra resurs – container, depå, specialfordon
Mora				
Leksand				
Orsa				
Vansbro				
Älvdalen				
Särna				
Idre				
Dala-Järna				

8.2.3 TRAFIKOLYCKA

	Uppgiften kan genomföras med personella och materiella resurser enligt tabell nedan.
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med annan räddningsstyrka eller tillförsel av personell eller materiell resurs.
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med andra kommuner eller räddningsförbund.
	Uppgiften kan inte genomföras.

	1. Förmåga: Säker avspärning av väg. Säkring av plats Stabilisering av fordon.	2. Förmåga: Påbörja losstagning högenergikollision.	3. Förmåga: Losstagning högenergikollision.	4. Förmåga: Avancerad tung räddning Stabilisering buss/lastbil.
Mora				
Leksand				
Orsa				
Vansbro				
Älvdalen				
Särna				
Idre				
Dala-Järna				

8.2.4 OLYCKA MED FARLIGA ÄMNEN

	Uppgiften kan genomföras med personella och materiella resurser enligt tabell nedan.
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med annan räddningsstyrka eller tillförsel av personell eller materiell resurs.
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med andra kommuner eller räddningsförbund.
	Uppgiften kan inte genomföras.

Farliga ämnen	1. Förmåga: Avspärning Identifiering Mindre sanering av drivmedel	2. Förmåga: Undsättning i branddräkt i livräddande syfte Utrymning Livräddande Personsanering	3. Förmåga: Kemdykning Tätning Invallning Uppsamling Begränsning Pumpning Indikering	4. Förmåga: Särskild extra förmåga avseende kem, beskrivs i klartext Exempel på utrustning: MSB förstärkningsresurs**
Mora				
Leksand				
Orsa				
Vansbro				
Älvdalen				
Särna				
Idre				
Dala-Järna				

** MSB förstärkningsresurs är en nationell resurs som prioriteras efter MSB:s bedömning och därmed inte alltid finns tillgängliga när en kommun önskar att nyttja dem.

8.2.5 NATUROLYCKA

Höga vattenflöden

Vid händelse av höga vattenflöden har samtliga stationer förmåga att begränsa skador i mindre byggnader. Exempelvis villor och källare i flerbostadshus. Beroende på omgivningens beskaffenhet och vattenflödets omfattning har samma stationer även förmåga att leda om vattenflöden utomhus till närliggande dagvattennät eller vattendrag, med närliggande menas en sträcka på max 100m. Med förstärkning från det egna förbundet kan vatten styras längre sträckor och vatten pumpas bort även från större byggnader, exempelvis industrier, större butiker och offentliga lokaler. BRAND har även förmågan att tillsammans med samhällets övriga resurser skydda samhällsviktiga funktioner.

Ras och skred

Samtliga stationer kan bistå ambulanssjukvården med transport av drabbade från en olycksplats där ras eller skred inträffat.

Samtliga stationer utom Dala-Järna har förmåga att bistå till transport av person eller utrustning i terräng.

För transport i djup snö har Mora, Älvdalen, Särna och Idre tillgång till särskild transport av personer eller utrustning för att transportera sjukvårdspersonal och materiel till olycksplatser i svårbelägen terräng.

Samtliga stationer utom Dala-Järna kan även utföra livräddning och losstagning av fastklämda personer i det fria, eller i byggnader där ytterligare rasrisk inte förefaller rimligt.

Station Mora (Heltid) har även utrustning för att utföra tunga lyft.

Storm

Samtliga stationer kan bistå ambulanssjukvården med transport av drabbade från en olycksplats där det finns skadade.

Samtliga stationer undantaget Dala-Järna kan med hjälp av terrängfordon, transportera sjukvårdspersonal, övrig skadeavhjälpare personal och materiel till olycksplatser i svårbelägen terräng.

Samtliga stationer, utom Dala-Järna, kan på egen hand utföra livräddande uppdrag samt röja väg för samhällsviktiga transporter där stormfälld skog förhindrar framfart. Detsamma gäller för samhällsviktiga fastigheter där tillträde förhindras på grund av fallna träd.

8.2.6 DRUNKNING

	Uppgiften kan genomföras med personella och materiella resurser enligt tabell nedan.
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med annan räddningsstyrka eller tillförsel av personell eller materiell resurs.
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med andra kommuner eller räddningsförbund.
	Uppgiften kan inte genomföras.

Båtresurser	1. Förmåga: Kan ta sig kortare avstånd i vatten	2. Förmåga: Kan förflytta några personer och små mängder utrustning på längre avstånd i vatten	3. Förmåga: Kan förflytta några personer och viss mängd utrustning längre avstånd, högre fart i vatten	4. Förmåga: Särskild resurs/förmåga, t.ex. båt som kan förflytta en större mängd personer och material
Mora				
Leksand				
Orsa				
Vansbro				
Älvdalen				
Särna				
Idre				
Dala-Järna				

Vattenlivräddningsresurser	1. Förmåga: Lokalisera platsen, möjlighet att bistå med flytredskap.	2. Förmåga: Ytlivräddning	3. Förmåga: Fridykning (lämnar ytan) med rätt utbildning för detta	4. Förmåga: Vattendykare Falun
Mora				
Leksand				
Orsa				
Vansbro				
Älvdalen				>90 min
Särna				>90 min
Idre				>90 min
Dala-Järna				

8.2.7 NÖDSTÄLLD PERSON

	Uppgiften kan genomföras med personella och materiella resurser enligt tabell nedan.			
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med annan räddningsstyrka eller tillförsel av personell eller materiell resurs.			
	Uppgiften kan genomföras efter samverkan med andra kommuner eller räddningsförbund.			
	Uppgiften kan inte genomföras.			
Terrängtransport	1. Förmåga: Begränsad förmåga till transport av person eller utrustning i terräng.	2. Förmåga: Bra förmåga till transport av person eller utrustning i terräng, dock inte lämplig i djup snö.	3. Förmåga: Bra förmåga till transport av person eller utrustning i terräng, även lämplig i djup snö.	4. Förmåga: Särskild resurs för transport av vatten, person eller utrustning i terräng.
Mora				
Leksand				
Orsa				
Vansbro				
Älvdalen				
Särna				
Idre				
Dala-Järna				

8.3 LEDNING I RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Våren år 2020 bildade 42 kommuner i Värmlands, Örebro, Västra Götalands, Västmanlands, och Dalarnas län samarbetsorganisationen Räddningsregion Bergslagen, RRB. RRB:s uppdrag gentemot de ingående räddningstjänstorganisationerna är följande:

- Tillhandahålla en effektiv, robust och uthållig övergripande ledning under dygnets alla timmar året runt.
- Den övergripande ledningen ska utgå från respektive räddningstjänstorganisationens handlingsprogram.
- Säkerställa en skadeplatsnära ledning som uppfyller räddningsinsatsens behov av ledning vid samtliga insatser som genomförs inom RRB:s område.

8.3.1 ÖVERGRIPANDE LEDNING

Den övergripande ledningen inom RRB förfogar över samtliga operativa resurser som de ingående kommunerna eller räddningstjänstförbunden inom RRB besitter. Vid de olyckor som föranleder en räddningsinsats inom RRB:s område har den övergripande ledningen till uppgift att på bästa sätt och med utgångspunkt i respektive handlingsprogram disponera RRB:s resurser så att varje olycka tilldelas den ledning och de styrkor som behövs för att hantera insatsen. Tilldelningen av resurser till pågående insatser ska av den övergripande ledningen vägas mot behovet av att upprätthålla beredskap mot eventuella ytterligare olyckor. Utgångspunkten för upprätthållandet av beredskap är de ingående organisationernas handlingsprogram och den nivå på beredskap som anges där.

Den övergripande ledningen hanteras av en ledningscentral placerad i Örebro. Ledningscentralen bemannas av en *driftchef*, ett *larmbefäl* samt en eller flera *räddningsåtgörare* som tillhandahålls via SOS Alarm. RRB har även en gemensam *räddningsledningschef* som vid behov förstärker och styr den övergripande ledningen. Ledningscentralen i Örebro är bemannad enligt ovan dygnet runt, året runt och kan vid behov utökas med fler personer som kan agera stab åt den övergripande ledningen eller åt en pågående insats eller på annat sätt förstärka den övergripande ledningen. RRB innebär i praktiken att förmågan att hantera stora, långvariga, komplexa eller många samtidiga räddningsinsatser avsevärt ökat hos de ingående räddningstjänstorganisationerna.

8.3.2 SKADEPLATSNÄRA LEDNING

En central uppgift för den övergripande ledningen är att säkerställa tillräckliga ledningsresurser på skadeplats. RRB har med anledning av detta upprättat särskilda regionala insatsledare, RIL, som har till uppgift att leda större eller komplexa räddningsinsatser. Dessa kan således komplettera redan befintliga befälsnivåer (*styrkeledare* och *insatsledare*) som respektive räddningstjänstorganisation har. Inom RRB:s geografiska område finns fyra RIL i beredskap. Utöver de tre ledningsnivåerna (*styrkeledare*, *insatsledare* och *regional insatsledare*) kan RRB även upprätta en skadeplatsnära stab som stöttar räddningsledningen. Sammansättningen av en sådan stab kan variera utifrån uppgift och behov. I vissa fall kan staben ha en mer lokal karaktär om uppgifterna som ska lösas förutsätter god lokalkännedom och andra fall kan staben helt sakna lokal förankring om det är andra förmågor som efterfrågas. Alla skadeplatsnära staber lyder under räddningsledaren som i sin tur lyder under ledningscentralen.

Insatsledare (IL) Regional Insatsledare inom BRAND disponeras med utgångspunkten att det ska finnas en Insatsledare (IL) i det södra området (Vansbro och Leksand) respektive en Insatsledare (IL) i det norra området (Mora, Orsa och Älvdalen). En av dessa funktioner tjänstgör även som Regional Insatsledare. Se även Tabell 4 under 8.1.1.1. och 8.1.5 för insatstider.

Vid olyckor som kräver fler insatta räddningsstyrkor finns ovanstående ledningsresurser för att hantera ett större behov av ledning och samordning. Vilka resurser som larmas för att leda en räddningsinsats beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen, för att bemanna rollerna räddningsledare, storsektorchef och sektorchef.

Bemanning

8.3.3 RÄDDNINGSCHEFENS ANSVAR OCH ROLL I RRB

Räddningschefen i respektive kommun är ytterst ansvarig för räddningstjänstverksamheten i sin organisation och att det som anges i kommunens handlingsprogram efterlevs. En del av utförandet, övergripande ledning och skadeplatsnära ledning, har dock räddningscheferna överlåtit till RRB och räddningsledningschefen. Räddningscheferna har således ingen operativ roll i samband med genomförandet av räddningsinsatser. Denna ordning är också en av fördelarna med RRB då räddningscheferna på detta sätt frigörs så att dessa ska kunna fullgöra sina uppgifter som räddningschefer. Om räddningscheferna har synpunkter på hur en specifik insats i deras kommun bedrivs vänder de sig till tjänstgörande räddningsledningschef som behandlar detta. Samtliga räddningschefer i RRB ingår i den styrgrupp som utgör det högsta beslutande organet i RRB.

8.3.4 ANSVARFÖRDELNING MELLAN DEN ÖVERGRIPANDE LEDNINGEN OCH DEN SKADEPLATSNÄRA LEDNINGEN

En viktig förutsättning inom RRB är den strikt hierarkiska beslutsordningen. Högre ledningsnivå bestämmer alltid över en lägre. Som en konsekvens av detta lyder alltid en skadeplatsnära ledning under ledningscentralen. Det är följaktligen så att den övergripande ledningen i ledningscentralen ger den skadeplatsnära ledningen sitt uppdrag och dess ramar. Beslut som behandlas i samband med genomförandet av en insats kan därför variera beroende på omständigheterna. I vissa fall kan exempelvis frågor och beslut om underhåll (personalförsörjning, mat, vila, etcetera) i samband med en större räddningsinsats förläggas till den skadeplatsnära ledningen om den övergripande ledningen anser att den har förutsättningar att hantera detta. I andra fall behåller och hanteras detta i ledningscentralen om det bedöms som mest gynnsamt för insatsens genomförande och RRB i stort. Samma synsätt gäller även samverkan med externa aktörer. I vissa fall hanteras den i ledningscentralen och i vissa fall ute på skadeplats, det är dock alltid den övergripande ledningen som avgör detta. En god dialog mellan en skadeplatsnära ledning och den övergripande ledningen är givetvis en förutsättning.

8.3.5 LEDNINGSNIVÅER INOM RRB

Nivå 5:

Räddningsledningschef

Nivå 4:

Vakthavande befäl

Larmbefäl

Nivå 3:

Regional insatsledare

Nivå 2:

Insatsledare

Nivå 1:

Styrkeledare

8.3.6 TILLGÅNG TILL SKADEPLATSNÄRA LEDNING INOM BRANDKÅREN NORRA DALARNA

Samtliga stationer i förbundet har tillgång till styrkeledare då dessa ingår i respektive enhet som har beredskap. En insatsledare och en insatsledare/regional insatsledare finns ständigt att tillgå inom BRAND. Värt att beakta är dock att RRB förfogar över samtliga resurser inklusive ledningsresurser varpå det kan vara att dessa tas i anspråk i andra delar inom RRB området, om den övergripande ledningen finner det befogat.

8.4 SAMTIDIGA OCH OMFATTANDE RÄDDNINGSSATSER

Att på ett bättre sätt hantera flera samtidigt larm och/eller större komplexa händelser är den enskilt största drivkraften bakom bildandet av RRB. Med anledning av systemledningen inom RRB har BRAND möjligheter att hantera flera samtidigt larm samt större och komplexa händelser ökat väsentligt jämfört mot tidigare. Hanteringen av sådana händelser sker inom ramen för RRB:s övergripande ledning enligt tidigare beskrivning i kapitel 8.3.

Ledningssystemet och de operativa resurserna inom förbundets område är dimensionerade för att hantera den typ och omfattning av olyckor som är vanligt förekommande. Vid samtidigt händelser inom ett och samma insatsområde, eller vid större och mer omfattande räddningsinsatser, nyttjas närliggande resurser för att hantera ytterligare, samtidigt, händelser eller för att förstärka insatsorganisationen vid en större händelse. Vid flera samtidigt pågående och vid omfattande räddningsinsatser krävs att systemet för ledning anpassas och byggs ut. Normal beredskap räcker inte till i dessa fall utan samverkan med en eller flera andra räddningstjänstorganisationer krävs, grunden är dock att respektive ledningsfunktion ska fortsätta i motsvarande roll – exempelvis kommer en styrkeledare fortsätta leda enskild styrka oavsett storlek och komplexitet på insatsen – ledningssystemet byggs i stället ut i bredd och höjd och tillförs ledningskapacitet.

Systemledningen ska ha förmåga till ledning för att hantera flera räddningsinsatser samtidigt. Systemledningen ska säkerställa att tillgängliga räddningsresurser hanteras på ett sådant sätt att såväl kortsiktiga som långsiktiga behov och krav tillfredsställs. Likaså ska systemledningen ha förmåga att bedöma och anpassa ledning och användning av resurser i förhållande till riskbilden i kommunerna, behovet av beredskap och pågående räddningsinsatser. Denna bedömning och anpassning ska ske kontinuerligt. Räddningsstyrkornas förmåga till uthållighet är i första hand beroende av BRANDs och RRBs samlade resurser. Uthålligheten upprätthålls genom ett aktivt strategiskt ledarskap där styrkor kan flyttas inom Räddningsregion Bergslagens område samt att även externa resurser kan kallas in.

Vid större olyckor med ett långvarigt förlopp kan Räddningsregion Bergslagen behöva samverka med andra räddningstjänster och resurser i samhället. Detta kan gälla både tillgång till brandpersonal, ledningspersonal samt fordon och materiel från andra räddningstjänster. Utöver detta kan samverkan och hjälp behövas från exempelvis andra myndigheter, Forsvarsmakten, frivilliga resursgrupper, företag med expertkunnande och externa resurser osv.

Vid ansträngda lägen kan det bli aktuellt för Räddningsregion Bergslagens systemledning att bland annat prioritera och omfördela resurser i området och samtidigt bestämma vilken nivå på beredskap som ska gälla för organisationen i rådande läge. Ytterst ansvarig för systemledningen är tjänstgörande vakthavande räddningschef.

8.5 RÄDDNINGSTJÄNST UNDER HÖJD BEREDSKAP

I den offentliga utredningen Motståndskraft⁴¹ anges att västra Svealand (som Dalarnas län tillhör) är ett strategiskt viktigt område i händelse av kris eller krig. Att upprätthålla förbindelser västerut är avgörande för Sverige och en förutsättning för att kunna erhålla hjälp av en tredje part. De svenska västliga förbindelserna är samtidigt viktiga för Finland i händelse av kris eller krig i vårt närområde och är av existentiellt intresse för både Sverige och Finland. Med anledning av detta är räddningstjänst under höjd beredskap en särskilt viktig fråga för BRAND.

Den kommunala organisationen för räddningstjänst utgör en viktig del av totalförsvaret. Totalförsvaret regleras i Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Det civila försvaret handlar om att värna civilbefolkningen, säkerställa viktiga samhällsfunktioner och bidra till Försvarsmaktens förmåga. Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) ingår i det civila försvaret.

Innebörden vid höjd beredskap är att i övrigt ska samma regler och förhållanden för kommunens organisation för räddningstjänst gälla och även ansvara för de uppgifter som tillkommer enligt 8 kap. LSO. Dessutom beskrivs att under höjd beredskap kan personal inom kommunens organisation för räddningstjänst tas i anspråk för uppgifter som inte berör den egna kommunen eller länet.

Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs i LSO 8 kap. För att skydda och rädda människor och egendom vid höjd beredskap ska brandförsvaret enligt LSO 8 kap 2§ utöver sina normala uppgifter även ansvara för:

- Upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden.
- Indikera, sanera och vidta andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel.
- Kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att denna verksamhet ska kunna fullgöras.
- Ge första hjälpen, transportera skadade samt bistå i befolkningsskyddet.

BRANDs organisation vid höjd beredskap bygger på en förstärkning av den fredstida organisationen. För att möjliggöra en förmågeökning kopplat till kraven i lagstiftningen krävs stöd och hjälp från staten, både kunskapsmässigt och ekonomiskt. Utifrån den osäkerhet som råder om hur området räddningstjänst under höjd beredskap utvecklas kommer handlingsprogrammet, avseende detta område att revideras efter behov.

All personal som inte är anspråkstagen av annan arbetsgivare eller Försvarsmakten krigsplaceras hos BRAND.

Förbundet ska i de fall det krävs genomföra säkerhetsprövning, registerkontroll och säkerhetssamtal med den personal som omfattas av detta enligt BRANDs säkerhetsskyddsanalys.

Behovet av planering för räddningstjänst under höjd beredskap är mycket aktuellt, arbetet har intensifierats av naturliga skäl under 2022 och kommer även fortsättningsvis att vara högt prioriterat.

---

⁴¹ Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025, Försvarsdepartementet, 2017.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande

9.1 UPPFÖLJNING AV VERKSAMHETEN

Direktionen för BRAND ansvarar för att målen i handlingsprogrammet följs upp och utvärderas årligen. BRANDs ledningsgrupp och respektive chef ansvarar för att målen uppnås och kontinuerligt följs upp. Förbundsdirektören ska rapportera till direktionen vid års- och halvårsbokslut hur arbetet fortskrider.

9.2 OLYCKSUNDERSÖKNING ENLIGT LSO

Kommunen har en skyldighet enligt 3 kap. 10 § LSO att se till att en olycka som föranlett en räddningsinsats blir undersökt i skäligen omfattning för att klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. Detta regleras i MSBFS 2021:5 föreskrifter om undersökningsrapporter efter kommunal räddningsinsats regleras detta.

Syftet med ovanstående föreskrift är också att identifiera åtgärder för att minska konsekvenser av framtida olyckor och ge förslag till förebyggande åtgärder. Arbetet kring olycksundersökning ska ha en lärande kultur vars grundtanke är att var och en gör sitt bästa och inte avsiktligt handlar fel, men att olyckor ändå kan inträffa.

Olycksundersökningen ska leda till förbättring av skyddet mot olyckor genom förslag och åtgärder som bidrar till att:

- Förhindra nya olyckor
- Verka skadebegränsande innan nya olyckor inträffar
- Förbättra förberedelsen för nya räddningsinsatser

I de vanligast förekommande fallen hanteras detta genom att räddningsledaren gör den grundläggande delen av olycksundersökningen och dokumenterar detta i händelserapporten. Uppgifterna ska skickas in senast två månader efter att räddningsinsatsen avslutats, förutom för räddningsinsatser som avslutats under december månad vars uppgifter ska skickas in senast den 31 januari efterföljande år.

Vid fall där någon har omkommit till följd av brand ska ytterligare uppgifter skickas in, enligt redogörelse i föreskrifterna. Dessa skall skickas in till MSB senast två månader efter att kommunen fått kännedom om dödsfallet.

Om kommunen bedömer ett behov av ytterligare undersökning enligt 4§ MSBFS 2021:5 behövs ska den dokumentationen skickas in till MSB i det format och enligt de övriga villkor som MSB beslutar särskilt i dokumentet *Teknisk specifikation av undersökningsrapport enligt lagen om skydd mot olyckor*. Dokumentationen ska skickas in senast två månader efter att den färdigställts.

När det finns behov av en utökad olycksundersökning, gör ansvarig för olycksundersökning i samråd med Räddningschef och Operativ chef en bedömning om olycksorsaken eller olycksförloppet behöver utredas vidare, genom att värdera följande;

- Leder utredningen till ett lärande?
- Finns en mottagare av utredningen?
- Finns tillräcklig kompetens för att göra utredningen?
- Står det nedlagda arbetet i proportion till det förväntade resultatet av utredningen?

Insatsutvärdering, av räddningsinsatsens genomförande så genomförs oberoende av ovanstående punkter men bör genomföras:

- Vid samtliga dödsolyckor eller vid olyckor där en eller flera personer ådragit sig svåra skador
- När det föreligger behov av förändring inom områdena metod/teknik, utrustning, organisation och/eller rutiner
- När något kan läras av den egna gruppen eller andra
- När händelsens orsak eller olycksförlopp ska utredas

BRAND ansvarar enligt förbundsordning för olycksundersökning i samband med bränder, medan respektive medlemskommun ansvarar för eventuella utredningar av övriga olyckstyper. BRAND ansvarar dock alltid för att utreda hur räddningsinsatsen genomförts, oavsett olyckstyp.

De olycksutredningar och insatsutvärderingar som görs ska fokusera på att utreda orsakerna till olyckan och hur insatsen genomförts samt konsekvenser av vidtagna åtgärder. Utvärderingarna ska inte leta efter enskilda individer som gjort fel, utan ska vara objektiva och i stället fokusera på hur räddningsinsatser kan förbättras.

BRAND bistår Polismyndigheten med sakkunnigutlåtande i de flesta polisutredningar som rör brand med misstanke om allmänfarlig vårdslöshet eller mordbrand.

BILAGA A: Dokumentförteckning

Avtal med samverkanspartners

- Brandskyddsföreningen Restvärderäddning- Avtal (daterat 2020-09-15).
- Hedmark Politidistrikt och räddningstjänster i Dalarna, Samarbetsavtal (daterat 2007-09-26).
- Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS, Ömsesidigt gränsöverskridande biståndsavtal (daterat 2020-06-17).
- Region Dalarna – Avtal om IVPA, dnr RD21/01134 (2021-03-01)
- Räddningsregion Bergslagen – Avtal avseende gemensamt ledningssystem (2020-04-08)
- Sotning & Brandskydd i Dalarna AB - Rengöring och brandskyddskontroll, Mora, Orsa, Älvdalen S, dnr: 2022-000410.
- Malung-Sälen-Särna- Idre Sotning & Ventilation AB - Rengöring och brandskyddskontroll, Älvdalen N, dnr: 2022-000411.
- Bramstedts skorstensfejeri AB - Rengöring och brandskyddskontroll, Leksand, dnr: 2022-000302.
- Värmlandsknoparn AB - Rengöring och brandskyddskontroll, Vansbro, dnr: 2022-000409.
- Tjänsteperson i beredskap, separata avtal med samtliga medlemskommuner.

Referensdokument

- Förbundsordning
- Riskanalys BRAND
- Arbetsordning för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll
- Tillsynsplan BRAND
- Länsstyrelsen Dalarnas län, Eldning utomhus - Vägledning för Dalarnas län
- SOS ResQ map Webview
- RRB Instruktioner respektive ledningsfunktion version 1.01 2020-04-09.

BILAGA B: Beskrivning av samråd

BRAND har samrått skriftligen genom en formell remisshantering. Samrådstiden pågick från och med 2023-04-06 till och med 2023-05-30. De aktörer som BRAND samrått med är de som särskilt berörs av aktuellt handlingsprogram och framgår av nedanstående lista.

Kommuner

Leksands kommun

kommun@leksand.se

Mora kommun

mora.kommun@mora.se

Orsa kommun

orsa.kommun@orsa.se

Vansbro kommun

vansbro.kommun@vansbro.se

Älvdalens kommun

kommun@alvdalen.se

Räddningstjänster

Räddningstjänsten Dala Mitt

info@dalamitt.se

Räddningstjänsten Malung-Sälen

kommun@malung-salen.se

Räddningstjänsten Rättviks kommun

raddningstjansten@rattvik.se

Jämtlands Räddningsförbund

info@rtjamtland.se

Räddningstjänsten Ljusdals kommun

raddningstjansten@ljusdal.se

Bergslagens Räddningstjänst

info@brt.se

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

post@mhbr.no

Kommunala bolag

NODAVA

info@nodava.se

Dala Vatten och avfall

info@dvaab.se

Statliga och regionala instanser

Länsstyrelsen i Dalarnas län

dalarna@lansstyrelsen.se

Region Dalarna

region.dalarna@regiondalarna.se

Försvarmakten, MRM

mrm-info@mil.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

registrator@msb.se

Polismyndigheten

registrator.bergslagen@polisen.se

Trafikverket

trafikverket@trafikverket.se